

MEGKÉRDEZTÜK
Szoktál-e álmodozni?

Igen, rengeteget. Szerintem az álmodozás menekülés a valóságtól. Ha én álmodozom, akkor az álmaimban minden sikerül. A valóságban viszont nem. Mindent elgondolok előre: Milyen lenne, ha... Szerintem minden ember szokott álmodozni. Ha valaki azt mondja, hogy nem, az hazudik. Egyszerűen nem tudom elképzelni, hogy egy ember ne álmodozzon!

A szerelmes arról, hogy sikerüljön „összejönni” szíve választott jávai, az üzletemberek a sikerről, a fiatalasszony a vágyva várt családról, a tanár elismerésről, az egyedülálló ember szereteteiről, a munkanélküliek munkáról. És még nagyon sok mindent lehetne arról írni, hogy ki, miről álmodozik.

Miről? Az attól függ, milyen napom volt. Ha jó, akkor nem szoktam álmodozni. De ha rossz, akkor egy lányról, mert ez megnyugtat. De másról is szoktam álmodozni. Például arról, milyen lenne, ha lenne egy jó nyugati autóm, egy 626-os Mazdám, amivel bejárnám Európát, meg a többi kontinenst, persze egy jó lánnyal. Ha megnyerném a LOTTÓT ami most már 150 millió Ft, abból vennék egy szép nagy házat a Bükkben, ahol együtt lakhatna az egész család. Magamnak vennék magnót, videót, tv-t... Ha maradna kb. 1 millió Ft-om, akkor az egész osztályt elvinném egy tengerpartra nyaralni.

Én a jövőről. Miután kijártam az általános iskolát, gimnáziumba szeretnék menni és továbbtanulni. Majd olyan munkahelyet szeretnék választani, ahol lehetőségem adódik arra, hogy bejárjam a világot. Később családot is szeretnék alapítani.

Erre a nyárra sok tervem van. Az osztálykirándulást is nagyon várom. A szüleimmel Boglárlellére megyünk táborba 4 hétig. Szeretnék jól lebarolni, sokat úszni, játszani, rengeteget olvasni és pihenni. Boglárlelle után Királyrétre cserkész táborba megyek testvéremmel, Balázssal. Sátorban fogunk lakni. Már nagyon várom, hisz csak egyszer aludtam sátorban egy éjszaka, és akkor is kicsi voltam...

Én sok mindenről szoktam álmodozni. Például arról, hogy milyen lenne, ha gazdagabbak lennénk. Na nem mintha nekem a pénz lenne a legfontosabb dolog, de anélkül sok mindenről le kell mondani. Az utazásról, ami pedig nagyon fontos dolog. Azt mondják, hogy a pénz nem boldogít. Szerintem a pénztelenség se. Arra szoktam gondolni, hogy ha gazdagok lennénk, vajon hol lalnánk, hova mennénk nyaralni. Sokszor arra is gondolok, hogy akkor mit tennénk, ha szegényebbek lennénk, mint most. Akkor hova mennék pénzt keresni. Lehet, hogy valaki azt gondolja, hogy csak a pénz jár az eszemben. De hát a mai korban képtelenség sose gondolni rá!

Más dolgokról is szoktam álmodozni. Arról is, hogy milyen lenne, ha a családomban lenne egy híres ember. Bár a nagymamám öccse autóversenyző volt, de nem volt világhírű. Ha jobban belegondolok, arról is szoktam ábrándozni, hogy mi lenne, ha az emberiség eljutna arra a fejlettségi fokra, hogy minden ember elutazhatna a Holdra, vagy más bolygókra. Sok olyan könyvet olvastam, ami az UFO-król szól. Én még soha sem láttam UFO-t, sajnos. Nem is hiszek bennük, de nem zárom ki, hogy létezhetnek. Sokszor elképzeltem, mit tennék, ha találkoznék egy földönkívüli lényvel.

Igen, szoktam álmodozni. Mert talán ez az egy dolog, ami képzeletben teljesül. Néha előre megálmodom, hogy mi történik velem, és amikor eljön a nap, akkor furcsállom, hogy ez már velem megtörtént. Álmodni nagyon szép. A babona azt tartja, hogy egy este 3 álma van az embernek, de az

egyiket mindig elfelejti, így legfeljebb 2 álmára emlékezik. Én nem szoktam rosszat álmodni. Az álmot például más szóval is ki lehet fejezni. (Vágy.)

A vágy az ember vágyakozását fejezi ki, de nem biztos, hogy ez teljesül. Az álmokat nem lehet szabályozni, nem lehet megszabni. Én azt hiszem, az emberi élethez hozzá tartozik az álom! A vágy és a beteljesületlen álom az ember legfőbb érzelme!

Én egy 7. A-s fiúról szoktam álmodozni. A neve: M. A. A nevét csak azért írtam le, mert a szerelem (szerintem) nem szégyen. A fényképe mindig velem van (a táskámban). Eleinte többet voltam az álom világában, mint az élet szomorú valóságában. Mostanra már „kigyógyultam” ebből a szörnyű „betegségből” (nagyjából). A barátnőim boldogságáról is szoktam álmodozni. Mindig elmondják, megmutatják, hogy kit szeretnek, ezért mindig tudom, kivel kell elképzelni őket. Esti imáimban imádkozom értük, hogy sikerüljön összejönniük életük nagy lovagjával. (Ha már nekem nem sikerült, akkor nekik miért ne sikerüljön, ők szebbek, kedvesebbek, életrevalóbbak.)

Nem csak fiúkról szoktam álmodozni. Szoktam a határtalan(nak) tűnő mezőkről is, és arról, hogy az osztállyal vagyunk ott. A titkos álmaim néha be szoktak teljesülni. A keresztanyáméknál voltunk tavaly, és kimentünk a legelőre. Nagyon boldog voltam, hogy végre teljesült. Azóta arról álmodom, hogy odamegyünk az osztállyal, vagy sátortáborozni, vagy csak úgy egy egynapos kirándulásra...

Arról is szoktam álmodozni, hogy megnyerjük a LOTTÓ-t. Nem a pénz számítása, hogy hú de gazdagok lettünk, hanem az, hogy akkor húgomnak és nekem külön szobánk lenne!

Leginkább az éppen akkori hangulatomtól függ az, hogy miről álmodozom. Néha olyan világról, amelyben mindenki egyforma. Nincs pénz, politika stb. Az emberek nem uralkodnak egymáson és az állatokon; mindenkinek egyenlő joga lenne mindenre és nincs semmi háborúskodás. Olyan korban lenne, amikor az emberek jól megvannak a természet pusztítása nélkül, de még nem lenne akkora technikai fejlettség, mint most. Ezt sokan elég furcsának tartják, de én nagyon szeretném, ha lehetne varázsolni. Amikor először láttam bűvésztükköket, nagyon megtetszett nekem. Utána sok könyvben és játékban láttam, hogy milyen jó is lenne varázsolni!

Én legtöbbször képzeletbeli képtelenségekről (?) szoktam álmodozni, mint pl. más világok, úrlények és mindenféle elképzelhető dolgok. Néha egy magányos szigeten akarok lenni; néha egy régi korba képzelem magam, ahol lehet kalandozni...

Én egy 16 éves fiúról szoktam álmodozni. Sajnos, nem ebbe a suliba jár, de itt lakik a lakótelepen. (Szerencsére), így sokszor láthatom. Világos barna hajú és kék szemű. De álmaimban gyakran előjön, és ez is egy alkalom arra, hogy gyönyörködjek benne. A neve legyen az én titkom. Szeretném, ha allalmam lenne megismerni.

A jövőmről is szoktam álmodozni, s arról is, hogy külön szobám legyen.

...én arról álmodom, hogy egyszer nagy kosárcsapatban játszom. Lenne nekem egy házam, egy falusi, a hegyen, és háziállataim. Legelőször arra vágyom, hogy felvegyenek az Erdészeti Főiskolára. Ha ezt a tanulmányt befejeztem, akkor jöhet a kosárlabda. Az erdőben lesz a „ház”, a háziállatok. Ha 'már túl öreg leszek a kosarazáshoz, járnám az erdőt, mint az erdészek, mivel én is erdész szeretnék lenni...

Én akkor szoktam álmodozni, ha még nem tudok elaludni. Legtöbbször egy nyári vízparti üdülésről álmodom. Jó lenne éjjel-nappal mulatni, pecázni, fürdeni, jó nagy halakat fogni. A sok halat nyárson megsütni, és bográcsban, szabad tűzön halászlét főzni, és jó nagyokat enni. Barangolni az erdőben, vadászni és nézni az erdei állatokat. Újabb és újabb horgásztrükköket kitalálni, és élvezni a természetet. Este jókat beszélgetni, kártyázni...

Nekem az az álmom, hogy 18 éves legyek, legyen egy külön lakásom és egy szép német juhász kutyám. Meg, hogy boldogan éljek. Én már sokszor gondolkoztam azon, hogy nem lesz férjem, mert akkor csak a veszekedés menne. Viszont szeretnék egy kisgyereket, egy kisfiút, és vele élni egy lakásban. Az lenne a kisfiam neve, hogy: Máriuse. Fölnevelném őt, és boldogan élnénk. Én biztos meg engedném a fiamnak, hogy csajozzon, hogy fölhozza a lakásra azt a lányt, akivel éppen jár. Mert ha megtiltanám neki, ő annál jobban tenné. Nekem most van egy barátom, róla is nagyon sokszor szoktam álmodozni, hogy vajon most mit csinálhat...

Arról, hogy az anyukámat Opelrel vigyem ki a csarnokba! Ne kelljen neki számolni, hogy miből mennyit vegyen, s ha meglát egy ruhát, vagy kettőt, akkor azt meg is venném. Csak úgy nyelném a pénzt, bármi pénz legyen az! Nagyon szeretnék MILLIOMOS lenni! Azt szeretném, ha DOLLÁR-eső esne a házunkra.

Én egyszer ezt szeretnék, másszor mást. Mégis az lenne a legjobb, ha valami fantasztikus dolog történne meg velem. Pl. egyszer látnám, hogyan száll le egy űrhajó. Vagy elutaznék a Holdra. Megnézném, hogy milyen, és egyáltalán van-e ott élet. Szeretnék elmenni más bolygóra is, és szeretnék találkozni űrlényekkel.

Vagy szeretném, ha történne velem valami igazán érdekes dolog. Mint pl. átlépnék az időn, és elmennék a múltba, vagy a jövőbe.

Szeretném tudni, hogy tényleg van-e lélekvándorlás. Lehet-e az, hogy valaki kutya volt, és ember lett. Elmennék a jövőbe és megnézném, hogyan alakul az életem. Milyen járművek lesznek, milyen lesz az öltözékük az embereknek, és hogyan fognak viselkedni. Kíváncsi vagyok, van-e más élő bolygó a Földön kívül...

Egyszer pl. arról álmodtam, hogy szüleimmel egy szigeten lakunk, ahol soha nem volt, és nem is lesz háború. Ott nincsenek gazdagok vagy szegények, mindenki jól él. A családommal reggel elmegyünk a tengerpartra, ott fürdünk a hús habokban, kagylókat, csigákat gyűjtünk, focizunk a homokos tengerparton. Kókuszdiót, banánt, narancsot, fűgét és halat eszünk. Arról is álmodom, hogy barátaimmal visszamegyünk a múltba, ott kalandozunk, megsegítjük a szegényeket, és a bajban lévőket, és már utazunk is tovább. Vannak rossz álmaim is. Pl. a Földön már túl sok ember él, és a Föld már nem képes eltartani az emberiséget. Az emberek elköltöznek egy másik bolygóra. De mi maradt a Földből? Csak egy kihasznált, szennyezett bolygó, siváran, pár állattal, akik még megélnek, ha szennyezett eső esik és a levegő is szennyezett.

Én általában arról szoktam álmodni, ami például ment egy órával ezelőtt a tévében. Átgondolom, hogy hogy is kéne folytatni a filmet. Arról is, hogy ma vagy holnap melyik tanárt vagy tanárnőt nem szeretném bent látni az iskolában. Tanulás közben azon is szoktam gondolkozni, hogy miből hányasra állok, és miből kéne javítani. Legutoljára azt álmodtam, hogy milyen jó is lenne elmenni az

osztálytársaimmal Görögországba. Amikor nem tanulok, esténként azt is meg szoktam álmodni, hogy miből nem szeretnék felelni holnap.

Az is a vágyaim közé tartozik, hogy Magyarország ne „hangolódjon le”, inkább több és több olyan ember legyen, aki megérti mások kéréseit. Ha nem is lesz a mi országunk a legjobb, a legszebb, de legalább ne legyen lemaradott semmiben. Szeretnék magamnak egy olyan feleséget, aki szeretni fog élete végéig. Valami szép szigetre is el szeretnék jutni. A Hawaii-szigetekre mennék, és a sok pálmafa közt el tudnám képzelni hogy egy háló ágyban fekszem.

Nagyon szeretem az állatokat. Sokszor szoktam álmodni ménesekről, ahogy vágtnak a füves réten. Szép sörényük csillog a napfényben, kecses léptekkel mennek az istálló felé. Nagyon szeretnék én is egy almásderes lovat. Lovas iskolát nyitnánk, apukám lenne a vezetője, mert ő a legjobb lovas a családban. Az udvarban lenne egy kis tó. A tóban díszhalak úszkálnának. A tavon lenne egy kis csónak. A házban annyi szoba lenne, hogy külföldieket is vendégül tudnánk látni. Az idegenforgalomból élnénk. Ehhez apukám angol tudása jól jön. A földszinten lenne egy kis bár, ezzel is sokat keresnénk. A lovakat esténként kivinnénk lovagolni a pusztába...

Ha minden jól megy, akkor elnézek Ausztráliába a koalák és a kenguruk világába, aztán Amerikába. Az lenne az igazi, ha minden országban lenne egy repülőterem és persze magánrepülőgépeim. Lenne mindenhol csónakom, hajóm és egy szigetem, ahol szállodák lennének. A sziget az Atlanti-óceánon lenne. Szép tiszta lenne a víz, a korallokat lehetne látni az óceán fenekén. Mindenhol ismernének, üzletember lennék. Azért a szüleimről meg a testvéremről sem feledkeznék meg. Nekik is lennének hajóik és persze minden, ami nekem lenne. Még valamit elfelejtettem. Ez nagyon fontos egy üzletembernek. A testőrség! Ez kell, mert ha nem lenne, akkor nem sokáig élvezném az életemet. Foglalkoznék a tengeri roncsok felkutatásával. Nekem ez az álmom! Mert ugye, életem egy van, és azt ki kell használni...

Összeállította: Szemán Éva

PEDAGÓGUSNAP 1991

KÖSZÖNTJÜK AZ 1991. ÉVI APÁCZAI CSERE JÁNOS-DÍJ KITÜNTETETTJEIT

1. Krollné dr: Pereszlényi Éva óvodai vezető szaktanácsadó; Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest
2. dr. Forgács Anna tanár-vezető szaktanácsadó; Fővárosi Pedagógiai Intézet
3. Balogh Katalin gyógypedagógus, igazgató; Általános Iskola, Budapest, XX. Lehel tér 1.
4. Simonyi Istvánné Zentai Mária tanár; Általános Iskola, Budapest, Krisztina tér 4.
5. Papp Istvánné Tóth Ilona tanár; Magyar Ilona Általános Iskola. Kecskemét
6. dr. Pleskó András tanár, szaktanácsadó; Tabán Általános Iskola, Szeged
7. Kálmán László tanár, igazgató; Földes Ferenc Gimnázium, Miskolc
8. Németh Gyula tanár; Hajnóczy József Gimnázium Pedagógiai és Szociális Asszisztensképző Szakközépiskola, Tiszaföldvár
9. dr. Fibrás Oszkár vezető tanár; Roth Gyula Erdészeti és Faipari Szakközépiskola, Sopron
10. dr. Saskői Ernőné Tóth Klára tanító (tanár); Kada Elek Közgazdasági Szakközépiskola, Kecskemét

Kónya Lajos:

Fáklyaként

Nemcsak olvasni - oly szűkös a szó,
nem írni csak - az aláírás elmosódik -,
tanítani a lét maradandó
örömeit, a dolog dáridóit,
a töltekező szellem bő vigalmát,
a lélek beleélő örömét,
megőrizni a gyermeki szabadság
önfeledtségét, az idő sötét
borúiban bátran bontakozó kedv
csörgő fegyvereit, ki nem fogyó
kíváncsisággal merülni a fölvert
vizek alá - ilyen útravaló
volt tarsolyomban, míg elébük álltam,
Látom ma is szemükben azt a fényt,
S nem tudom, bennük - elúsztak az árban -
felvillannak-e olykor - fáklyaként!

„A tanári pálya minden más pályánál tágasabb, távlatosabb, határtalanabb s mint a Nílus termékeny vize, túlárad saját partjain. A jó tanár nemcsak pedagógus, hanem kertész, filozófus, esztétikus, lélekbúvár, művész és mesterember egy személyben, s nemcsak a tudását közvetíti - bár az sem kevés -, hanem példát ad, jellemet formál, ültet, gyomlál, olt és szemez, mint a kertész, életet visz a könyvekbe, a könyveken keresztül a tanításba, állandó s eleven hidat épít az eszmény és a mindennap, az elvontság és tapasztalás közé.”

(Gyergyai Albert)

„Nem lesújtani kell a diákot, hanem felemelni. Épp ezért, akinek gúnyos, csúfondáros a természete, az ne menjen tanárnak. Magam áldott emlékü, apámként szeretett tanáromtól tanultam - mint árvagyerek – majdnem mindent, ami bennem ér valamit: emberszeretetet, hazaszeretetet, becsületet, az igazsághoz való törhetetlen ragaszkodást.”

(Füst Milán)

”Sokszor éreztem milyen múltó, milyen sajnálatosan meg nem örökíthető alkotás a tanár életműve. Sokszor éreztem, milyen soha el nem múltó alkotás ez az életmű, hiszen tanítványok százai visznek magukkal a világba az életműből egy-egy töredéket, és élnek, és maguk is továbbhatnak egy olyan eszme jegyében, mely ismeri a dolgok belső rendjének, az igazság megismerésének egyenetlen útját, mely mind oda torkollik, amit jobb szó híján Szépségnek nevezhetnék.”

(Kassák Lajosné)

KÖSZÖNTJÜK KOLLÉGÁINKAT!**Dr. Forgács Anna a magyar nyelv és irodalom tanításának vezető szaktanácsadója**

Akinek ma Magyarországon és a határainkon túl élő magyarok körében szívügye a magyar nyelv ápolása, a magyar nyelv és irodalom tanítása, jól ismeri dr. Forgács Anna nevét. Hiszen lelkes szervezője, aktív résztvevője minden olyan megmozdulásnak, mozgalomnak és rendezvénynek, amely előbbre viszi az anyanyelvi nevelés ügyét.

Pályája sok szállal kapcsolódik a magyartanítás elméletéhez és gyakorlatához. 1963 óta megszakítás nélkül tanít a Budapest XIII. ker. Kilián György Általános Iskola és Gimnáziumban. 1975 óta - mint a magyar nyelv- és irodalomtanítás budapesti vezető szaktanácsadója - pedagógus továbbképző tevékenységgel, tantervfejlesztő munkával, gazdag tapasztalatainak közreadásával, lektori és szerkesztői tevékenységgel szolgálja az anyanyelvi nevelés tartalmának és metodikájának megújítását, helyes gyakorlatának elterjesztését. Kísérletező pedagógus. Kutatási területe a komplex esztétikai nevelés. Eredményeiből a magyar és a hazánkba látogató külföldi pedagógusok egyaránt töltekezhetnek. Irodalomtanítással kapcsolatos tapasztalatainak összegzéséből számtalan előadás, tanulmány és egy kétkötetes könyv is született, amelyet „Komplex esztétikai nevelés az irodalomórán” címmel 1973-ban jelentetett meg a Tankönyvkiadó.

1984 óta a leendő magyar tanárok képzésében is részt vesz az ELTE bölcsészkar Magyar Irodalom Tanszékének oktatójaként. Szakmai igényessége, mélységes humanizmus a magával ragadó lendülete követendő példát mutat.

Knollné dr. Pereszlényi Éva az óvodai nevelés vezető szaktanácsadója

Azoknak az óvodapedagógusoknak a sorába tartozik, akik egy tudományos igényű és megalapozottságú, gyermekközeli óvodai nevelési gyakorlat megteremtésének és elterjesztésének szolgálatába szegődtek. Kiváló elméleti felkészültsége (óvónői és tanítói diploma 1963, 1966; egyetemi oklevél 1977; egyetemi doktori cím 1984.), kutatói tevékenysége és értékes gyakorlati tapasztalatainak megismertetése az óvodai nevelés országosan is ismert és elismert szaktekintélyvé tette.

1977-ben - közel 20 éves óvónői, óvodavezetői és felügyelői gyakorlat után - került a Fővárosi Pedagógiai Intézetbe. Szakterületét példás céltudatossággal, alkotó módon gondolja. Számtalan ésszerű - az óvodai szaktanácsadás és továbbképzés hatékonyságát növelő - újítást vezetett be, és megteremtette a korszerű módszerekre épülő, jó színvonalú óvodai vezetői képzést a fővárosban. Biztos szakmai felkészültségű szakembergárdát nevelt fel maga körül az évek során.

A minisztérium felkérésére részt vállal az országos szintű közoktatáspolitikai feladatokból is. Ő szerkesztette az 1990-ben bevezetett új Óvodai Nevelési Programot, és egy szakértői bizottság élén tervezetet készített az óvodai nevelés törvényi szabályozásáról.

Személyes példájával, munkásságával rangot ad szakterületének és az óvodai nevelő munkának.

Összeállította: Csonka Kati

MILYEN MAGÁNISKOLÁT NYITNÉK?

Magyarországon annyira elromlott az oktatás, hogy minden ötlet jónak látszik, ami javulást ígér - fogalmazta meg a közelmúltban egyik elismert szociológusunk.

Az „elrontott” oktatásügyben egyre több új kezdeményezés, új pedagógiai program jelenik meg. A mindmáig olyannyira hiányzó alternativitásnak mintegy természetes velejárója az oktatás világát szélesítő magániskola.

A magániskola sokakban „ellenérzést”, tiltakozást vált ki. Az ellenzők úgy vélekednek, hogy ez a forma konzerválja a kulturális egyenlőtlenséget; a gyerek adottságai, képességei, személyes tulajdonsága stb. helyett elsősorban a szülők anyagi helyzete határozza meg az iskolarendszeren történő végighaladást. Szerintük a rendszer egyértelmű kettészakadásával kell számolni: amelyik szülő meg bírja fizetni az exkluzív oktatást, annak gyereke jobb iskolába jár, amelyik nem, azé a régibe.

Mások az állami oktatás egyeduralmának megtörését, az oktatás „gazdagítását”, a pluralizmus lehetőségét, az alternativitást látják a magániskolákban. Úgy vélik: a pedagógiai munka „átlagtól” eltérő sajátos műhelyei; különböző haladó pedagógiai törekvések „melegágyai”; a magas színvonalú szakmai munka letéteményesei lehetnek ezek az intézmények.

Annak ellenére, hogy az előzőekben megfogalmazott aggodalmak nem tekinthetők megalapozatlannak, pedagógusok körében egyre inkább „beszédtema” a magániskola, mint valamiféle „kitörési lehetőség”. Tanári szobákban, munkaközösségi foglalkozásokon el-elhangzik a: „ha én magániskolát nyithatnék” sóhaj.

Amikor közel félszáz kollégát megkérdeztünk; milyen magániskolát nyitnának tudtuk; hogy nem arról van szó, hogy valóban van erre módjuk. Inkább arra voltunk kíváncsiak: mi az amit szeretnének, mi az amit szívesen magukénak vallanának.

Az alábbiakban gyakorló pedagógusok terveiből, vágyaiból, elképzeléseiből adunk közre „mozaikokat”. Természetesen egyetlen kérdésre adott válaszból nem lehet messzemenő következtetéseket levonni. Nem is ez volt a szándékunk. Úgy gondoljuk azonban: érdemes végiggondolni az alábbi elképzeléseket. Talán nagyrészüket a mai állami iskolában is meg lehetne (kellene) valósítani.

Milyen lenne az iskola épülete?

„Egy városszéli, csendes helyen fekvő iskolára gondolok. Világos tantermekkel, szép, nagy gyepes udvarral. Legyen benne tornaterem, ebédlő, könyvtár, társalgó és még több olyan kis szoba, amelyekben nem lennének padok, hanem kötetlen beszélgetésre, szakkörökre, más irányú művelődésre, pihenésre lehetne használni. A tanárok ötleteitől és a gyerekek érdeklődési körétől függően”

„Egy lakás, illetve kertes ház (nem nagy) kellene hozzá, ahol van fürdőszoba és konyha is.”

„Az épületben lenne tornaterem, könyvtár, klubszobák, szertárak, labor, ebédlő, stúdió, kultúrterem stb. A megfelelő, esztétikus, praktikus bútorok, a jó világítás, fűtés, hangulatos dekoráció nélkülözhetetlen. Semmiképpen nem terveznék mamutiskolát. Egy kisebb közösségben otthonosabban, jobban dolgoznak együtt mind a felnőttek, mind a gyermekek.”

„A tárgyi feltételeknél nem időzöm sokáig. Véleményem szerint ez fontos oldala az iskolai oktatásnak, de pusztán „szuper” tárgyi feltételekkel rendelkező iskola, igazán jó tanárok nélkül mitsem ér.”

„Az iskola nyugodt, forgalomtól mentes környezetben épüljön. Környékén legyen tágas zöld, sétálásra alkalmas park padokkal szegélyezve. A sportolást szolgáló úszómedence, melyet télen zárttá lehet tenni és a változatos sporttevékenységekhez tornaterem, kézilabda-, kosárlabda-, futball-, teniszpálya.”

„Az iskola épülete modern, tágas, világos, korszerű lenne. Tantermenként szociális és egészségügyi helyiségeken kívül lenne benne egy pihenő szoba, ahol a tanulók még akár le is fekhettek, (Pl. ha nem érzik jól magukat, vagy egyszerűen csak elfáradtak.)”

Milyenek legyenek a tantermek?

„A tantermekbe padokat tennék, csak nem a szokott alakzatban, hanem az adott órának megfelelően átrendezve. Minden osztálynak, vagy tanulócsoporthoz külön terme lenne, amit saját ízlésére rendezhetne be és vigyázhatna rá, mint sajátjára. Itt kell megemlítenem az alsó három csoportot, ahol a terem egyik részében pihenő-, vagy alvóhelyeket kellene kialakítani. Szerintem itt is célszerű lenne a gyerekek nagyságához igazodó padokat tenni, mert az óvodai asztalok nem megfelelőek sem rajzolásra, sem más munkára. Természetesen ezeket a kis padokat is külön lehetne mozgatni, s így tudnának a gyerekek többen is egy csoportban dolgozni.”

„A legfejlettebb technikát, tanszereket, eszközöket, munkatankönyveket használnánk. Ma már nélkülözhetetlen a video, a számítógép, a nyelvi labor, a magnó, az írás- és a diavetítő. A tanítás elengedhetetlen eszközei.”

„Nagyon fontosnak tartanám az óvodából kikerülő első osztályosok pihenési lehetőségét. Elég sok a fáradékony első osztályos. Legalább az első néhány hónapban, ebéd után lehetőséget kellene biztosítani számukra egy félórás nyugodt pihenésre.”

„Az iskolában - kis termek legyenek. A teremben az órákon kör alakban elhelyezett székeken üljenek a tanulók. Ez lehetőséget biztosít arra, hogy mindenki láthasson mindenkit, a tanárt is, aki szintén mindenkit lát. A kör alak a kontaktustartást, gátlások feloldását is segíti.”

„Működjön grafikai műhely, ahol a kiemelkedő manuális készséggel rendelkezők és reproduktív fantáziájú tanulók képességeiket fejleszthessék.”

„Az iskolában a termek kicsik, aprók, de maximálisan megvilágítottak nagy üveglablakkal. A termekben színes televíziókészülékek legyenek, melyek „zárt tv” láncolatot alkotnak, Ezáltal kitekinthetnek egymás foglalkozásaikba, segítheti egyik csoport a másik munkáját, de lehetőségük legyen a külvilág információit is feldolgozni. A tv-k mellett videók és számítógépek is segítsék az ismeretek feldolgozását. Rádió is biztosítsa az információk áramlását és feldolgozását.”

„Az ének-zene iránt érdeklődők részére hangszigetelt ének és zene terem, ahol a tanulók zenei készségeiket, képességeiket fejleszthetik.”

„Berendeznék még egy tanuló-játszó szobát is, hogy bármilyen tevékenységet lehetne végezni szabadidőben, de éppen egy tanítási óra keretén belül is lehetne dolgozni. Ez a szoba lenne felszerelve

audio-vizuális eszközökkel, de lehetne itt irodalmi színpad, barkácsolás, sőt egy leválasztott kis részen konyhát rendeznék be. S ha a gyerekek szabadidőben pl. palacsintát szeretnének sütni, akkor a tárgyi feltételek biztosítottak lennének.”

Mit és hogyan tanítanék?

„A kicsikkel fokozatosan a játék segítségével lehetne az iskolát megismertetni és észrevétlenül felkelteni - 6-7 éves korukra - érdeklődésüket.

Az első 2-3 évben azonos anyagot tanulna minden gyermek, így megteremtetném annak lehetőségét, hogy egyenlő eséllyel indulna mindenki. Ezalatt a 2-3 év alatt eldőlne, hogy ki milyen érdeklődési körű és mennyire tehetséges. Később ezek a gyerekek tehetség és érdeklődési kör szerint külön csoportokra (osztályokra) bomlanának. Így érvényesülhetne- legjobban a differenciált tanítás.”

„Úgy gondolom, hogy egy iskolának nem elég „csak” a száraz ismeretanyagot adni, élni is meg kell tanítani a gyerekeket. Csak egy sokoldalú, határozott egyéniség vállalkozhat ilyen munkára. Úgy képzelem el, hogy a gyerekek a magánuliba reggel és estig, a tanulástól kezdve a főzésen és háztartási ismereteken át a családi életre nevelésig mindenről szó van. Persze a gyerekek életkorának megfelelő szinten.”

„A gyerekeknek nem lenne házi feladatuk, mert a tanulás csak az iskolára korlátozódna. Így otthon felszabadultabbak lehetnének, több idejük maradna a családra. A szülők többet beszélgethetnének, játszhatnának velük. A négy év alatt szoros kapcsolat alakulhatna ki a tanítók és a szülők között.

Mindenki tudná a másik fél gondjait, problémáit. Ideális lehetne az intézmény és a család kapcsolata. A nevelés sikere szempontjából ez sem mellékes. Azt hiszem egy ilyen légkörben induló tanulónak jó esélyei lesznek arra, hogy sikeresen megbirkózzanak a felsőbb osztályok követelményeivel is,”

„Ideológiai megkötések nem lennének az iskolában, politikai szervezet működését nem engedélyeznénk. Arra ott lenne a lakóhely. Ezzel biztosítanánk az iskolánkra jellemző nyitott szellem, majd később az alma materi szellem kialakulását. Csak a tudás, az emberi értékek válhatnak hosszútávon értékes hagyományá. Ezek pedig nem függhetnek politikai, ideológiai harcoktól, értékektől.”

„Az én magániskolám nevelési, oktatási céljai a következők: Harmonikus, sokoldalúan képzett személyiség, minőség, tehetséggondozás, műveltség, jellemnevelés.

Az ezt a munkát végző nevelőktől elvárnám a gyermekszeretet, humánusot, szakmai műveltségük magas fokát, türelmet, cél-,és hivatástudatot.”

„Egy osztályból tevődne ki egy napközis csoport, ahol nem csak a házi feladatok tömegének megoldása volna a cél, hanem a szabadidős foglalkozások is fő részét képeznék a délutánnak.

Ehhez azonban az kell, hogy a délelőtti órákon sajátítsák el az anyagot a tanulók, ne pedig a napköziotthonban. Talán szívesen lennének az iskolában délután is a tanulók, nem lenne annyi csellengő, „kulcsos” gyermek. Délután a gyermekek választhatnának, sokféle szakkör (báb-, színjátás, sport, számítógép, nyelv, tánc, barkácsolás) között, ahol a kiemelkedő tehetségű, különböző érdeklődésű gyermek is megtalálná a számára megfelelő. Ne zsenik nevelése legyen a cél, hanem általánosan művelt emberek nevelése.”

„A tanterveket, tanmeneteket nem országosan előírt kerettséghez igazítanám, országos korrekcióval, hanem speciálisan az adott gyermekanyaghoz. Természetesen ez nem gépies tanév eleji, nyári szünetbeli tanmenetmásolást igényelne.

Menet közbeni módosításokkal, a gyermekek alapos ismeretével, tudásszintjük felmérésével stb. járna mindez, de számomra ez hasznosabb, mint a jelenlegi megoldás.”

„A szokványos tantárgyak mellé életre nevelő, praktikus, hasznos tantárgyakat is bevezetnék, lényeges, hogy ne legyenek túlterhelve a diákok. Nagy figyelmet fordítanék a tehetséggondozásra, a sokoldalúságra, a játékosra. Nagyon fontosnak tartanám az érdeklődési körök figyelembevételét.

Amelyik tantárgy engedi, alkotófantáziájuk kibontakoztatására is lehetőséget adnék.

Az idegennyelvek tanulása korunkban elengedhetetlen. Az egészségesen fejlett, harmonikus személyiség fejlesztéséhez nagyon fontos a testi nevelés, a mozgásigény kielégítése.”

„Az iskolában rugalmas tanterv legyen. A tantestület által létrehozott, esetleg a gyakorlatban jól bevált tankönyvből folyik az oktatás. Ezen könyveket létrehozzák, kísérleti alapon kipróbálják, a jó oldalát meghagyják, a gyengéit kiküszöbölik, vagy jobbra megváltoztatják. E tankönyvek mellett egyre több technikai eszközt is beiktatnak.”

„Az iskola első 4 évében főleg az alapismeretek elsajátítása, elsajátíttatásra történék magas fokon.”

„Az első osztályos olvasásnál nagyobb hangsúlyt fektetnék az olvasásra, Először is betűt tanítanék meg, majd szavakat és csak utána olvasni. A képolvasás során nem a betűt nézik a képen, hanem csak a tartalmat, ami később olvasási nehézséget okoz. Az olvasásnál visszatérnék a szótagolásra, mert nagyon segítené őket a szavak elválasztásában. Mikor már folyamatosan tudnak olvasni, sok időt biztosítanék a hangos olvasásra. Az olvasás órán beszédművelési feladatok megoldása is történik. Így magán-, mássalhangzók tiszta ejtése, mondókák, nyelvtörők, köszöntők mondatása, beszédritmus gyakorlása.

Későbbiek során szabatos kiejtésű, mások számára is érthető, élvezhető olvasás kialakítása. Az olvasás során az olvasóvá nevelés megvalósítása, Az olvasással szókincsünk bővül, beszédképességük alakul, formálódik.”

„Új tantárgyként szerepelne háztartási ismeretek. Általános ismereteket nyújt pl. állattenyésztés, konyhakertészet, gyümölcsstermesztés, növénytermesztés, virág termelés, szőlőművelésről, lakásról, ruháról való gondoskodásról, élelmezés, háziipar, háztartási műhelymunkákról.

A lányok esetében főzés, bevásárlás, étrendkészítés, kötés, horgolás, szabás-varrás.

Fiúk: kertimunka, szerelőmunka, technikai dolgok, fa-, fémmunkák, asztalos feladatok.”

„Beépíteném a családi életre nevelést. E tárgyhoz szervesen kapcsolódik az egészségtan, melyben az egészség megőrzésére való törekvés, - sok pihenés, séta, sport biztosítása. Emellett alapvető elsősegélynyújtási ismeretek elsajátítása. Ide tartozik a biológia is, melyben az élőlényekkel, növényekkel, állatokkal és az emberrel foglalkozik külön-külön. Növények, állatok ismerete, határozóik alkalmazása, ezek összekapcsolása tanulmányi kirándulásokkal. E tárgyak elsőtől.”

„Iskolámban idegen nyelvi oktatás is lenne már első osztálytól kezdve. A szülők kívánsága szerint választhatnának a német és az angol nyelv között. Amíg a gyerekek nem tudnak írni, addig szinte kötetlenül, egyszerű dalokkal, beszélgetéssel ismerkednének az adott nyelvvel. Majd később térnének rá a komolyabb nyelvi leckékre. De addig is megismerkednének az idegen nyelv apjaival, zenéjével”

Hány éves gyermekek járnának ebbe az iskolába?

„Szívem szerint nem egyértelműen iskolát, vagy óvodát nyitnék. Az én érdeklődési köröm mindig e kettő között mozgott. Olyasmit tudnék elképzelni, hogy ez az iskola kb. 4-5 éves kortól kezdődne, s fokozatos átmenetet képezne az óvoda és iskola között. Így nem lenne olyan fontos kérdés, hogy melyik gyerek iskolaérett, nem kellene az óvónőnek, a szülőnek, vagy a pszichológusnak eldönteni, mikor menjen iskolába a gyermek. Úgy érzem ennek olyan sok összetevője van, hogy bármilyen módszerrel próbálják eldönteni, soha nem lesz teljes a gyerekekről alkotott kép és nagyon sok függ a kísérletet, felmérést végző személytől és a módszertől.”

„Az óvodát én nevelési intézménynek tekintem, ezért természetes, hogy iskolarendszerembe is besorolom.

Ezzel a nevelési hatások is egységesebbek lehetnek, hiszen a gyerekek nevelését 3 éves kortól 18 éves korig ugyanaz a nevelőtestület, ugyanaz az intézmény végzi. Ez az óvoda azonban jelentősen különbözne a mai óvodáktól. A leglényegesebb az a különbség lenne, hogy nem próbálnánk második „kisiskolát” játszani.

Hogy mit jelent ez? Azt, hogy minden a játék körül forogna. Igazi játszó óvoda lenne. Nem lennének úgynevezett foglalkozások. Előtérbe kerülnének a mozgásos, énekes népi játékok. Egy csoportban 8-10 gyerek lenne. Így biztosítani lehetne, hogy az óvónénik egyénileg is sokat tudjanak foglalkozni a gyerekekkel. Napi gyakorlat lenne a mindennapi beszélgetés. Szituációs játékokban, szerep játékokban nagyon sokat beszélgetnénk a gyerekeket, hogy minél szélesebb szókinccsel, fogalmi rendszerrel rendelkezzenek, mire az iskolába kerülnek.”

Milyenek lennének a gyerekek?

„Az lenne jó, ha egy csoportban 12-16 gyerek lenne. Így válhatna valóra az, hogy a tanító személyes kapcsolatba kerüljön a gyerekekkel. A gyerekeknek önálló ötleteik, alkotó gondolataik lennének, amit bátran megbeszélnek tanítójukkal.”

„Az alsótagozatban megtanítanék mindenkit pontosan, érthetően kifejezően beszélni, olvasni.... Kérdelem én: aki makogva olvas, nem tud csak nagyon lassan írni, nem ismeri a szorzótáblát, az alpműveletek elvégzésében bizonytalan, az a későbbiekben hogyan fogja tanulni a sok olvasást igénylő tárgyakat, hogyan fogja teljesíteni a gyorsabb, pontosabb írást követelő tárgyak követelményeit, az hogyan fogja megoldani az alpműveletek biztos tudását, a szorzótábla hiánytalan ismeretét feltételező összetettebb matematikai feladatokat.”

„Játszani engedném a gyereket, velük játszanék én is. Figyelném ki mit szeret, mit hogyan tesz és mesélnék nekik. Megmutatnám a növényeket, gépeket, embereket, a középsősöknél már irányítanám a játékot, felelnék sok kérdésre és én is kérdeznék mindent. A nagycsoportban a meséket felváltaná a valóság. Megismertetném a gyerekeket a környezettel. A tornateremben és a játszótéren sokféle játékos tornában vennék részt. Megtanítanám őket közlekedni, gyalogosan és járművel. Nemcsak beszélnek és játszanék velük, hanem beszélgetném is őket és akik erre alkalmatosságot mutatnak, megbíznám a játékok, a tornák vezetésével is. Egyszerűen kitaránám előttük a világot. Így kialakulna egy kerek egész.

„Egészséges, vidám, kérdezni és felelni tudó, helyesen viselkedő, környezetében eligazodó, iskolaérett gyereket engedném az iskolába.”

Hogyan élhetnének a magániskolában a gyerekek?

„Lehetőséget adnánk a szünidei kirándulásokra, táborozásokra. Nagyon fontos a gyerekek fizikai állóképessége. Komoly iskolai sportéletet szerveznénk, szakkörökkel, illetve állandó sportágakkal, csapatokkal, amelyek rendszeresen megmérkőzhetnének más iskolák csapataival. Házi bajnokságaink rendszeresen lennének, nem kampányszerűek. A sportélet megszervezésére függetlenített sportszervezőt alkalmaznánk.

Függetlenített szakembert alkalmaznánk a kulturális élet megszervezésére is.”

„Hazatérve az iskolából, az otthoni „tanulás” plusz információszerezést, búvárkodást jelentene csak. Legyen megfelelő motiváltsága a gyermeknek, hogy miért tanul, miért akar többet tudni társainál. Mindennek megvalósítása nem egyedül az iskola feladata. A család, a szülők szerepe óriási.”

„A mai világban - érzelmi sivárságban nőnek fel gyermekeink és félő, hogy az igazi értékeket majd hallomásból, esetleg múzeumból ismerik meg.

Ez a probléma azonban nem kifejezetten csak iskolai, hanem társadalmi és, amiről megint csak oldalakat lehetne írni, de a megoldás minden ember kezében ott van, csak kényelemből egymásra mutogatunk.”

„Az iskola légköre így családias lenne, ahol a tanító néni szinte „anyjuk” lenne a tanulóknak. Hiszen, ha jól belegondolunk az édesanyák otthon játszva tanítják meg gyermeküket nagyon sok jó szokásra, dalra, versre, mondókára. Ez a játszva tanulás részben átvihető az iskolára, de főleg az első-második osztályra. Nem eszményi, de praktikus életre is neveljen az iskola.”

„Az iskolában rugalmas óraterv legyen. Az első osztályos tanulók még nem képesek 45 percig intenzíven figyelni, dolgozni. Nekik elég lenne 30 perc tanulás, amikor még frissebben képesek az információkat befogadni. Későbbiek során lehet felzárkóztatni a 30 percet 45 percre. Lehetőséget kell adni arra, hogy ha az osztály, vagy az óra anyaga megkívánja pl. matematika, - lehessen előbb is befejezni, esetleg egy hosszabb szünetet tartani, de ha szükséges, akkor lehessen hosszabb is az óra, pl. testnevelés esetében, úszóverseny, vagy futballmérkőzésen.”

„A személyiség alapos ismeretét tartom elsődlegesnek. Pontosan ezért kis létszámú osztályokkal dolgoznék, maximum 15-18 fővel. Mielőtt a gyerekek iskolába kerülnének szükségesnek tartom a gyerekek megismerését három-hatéves korig, intenzív látogatással. Így megismerném a gyereket, az óvónő módszereit, egyéniségét, valamint a szülőket, a szülői házat is.

Fontosnak tartom az óvoda és iskola közötti átmenet hosszabb időtartamra való megnyújtását. (A jelenlegi két hét nem elegendő.) Az átállási időt legalább novemberig biztosítanám. Ebben az időben nemcsak a játéklehetőséget biztosítanám, hanem a játszva tanulást, az előkészítést is!

Az órák 30-40 percesek lennének kb. fél évig és utána térnék át a 45 percre.”

Kikkel dolgoznék szívesen?

„Az iskolában olyan tanárok, tanítók, óvónők kellenének, akik felelősséggel szeretik a gyerekeket, s ki tudják alakítani a humánus magatartási formákat. Szeressék munkájukat, legyenek aktív résztvevői a tanári karnak. Szakmailag jól felkészült pedagógusokat keresnék, akiknek ez előnyt is jelentene, hiszen

kötetlenebb rendben és módon taníthatnának a saját elképzelésük szerint. (Természetesen ehhez az igazgatónak is rugalmasnak és gyermekközpontúnak kellene lennie.) A gyerekekkel nyílt, őszinte barátságot alakítsanak ki, mert a nevelői példamutatás a kisgyermeket egész életükön át elkíséri.”

„Szerintem erre elég egy pedagógus, esetleg kettő, egy férfi és egy nő, akiknek a követelményrendszere megegyezik vagy legalábbis nagyon hasonló. Ahhoz, hogy ez a munka igazán eredményes legyen, 5-10 gyereknél nem szabad, hogy több legyen egy csoportban. Nem muszáj, hogy teljesen egykorúak legyenek, inkább az érdeklődésük legyen hasonló.”

„Egy osztályban 15-20 gyermek lenne két tanító irányításával. Ők munkájukhoz teljesen szabadkezet kapnának. Munkájuknak csak egyetlen értékmérője lenne, a negyedik évvégére elért neveltségszint, illetve teljesítményképes tudás.”

„Főiskolai végzettséggel rendelkező, művelt, példamutató, 2-3 éves gyakorlattal rendelkező pedagógusok kellenének. Talán jó lenne, ha a főiskolai tanulmányok elkezdése előtt már mindenki dolgozhatna például pedagógiai asszisztensként valamilyen oktatási intézményben. Egy év elég volna arra, hogy egyáltalán rendelkezik-e olyan személyiségjegyekkel, amivel egy jó pedagógusnak rendelkeznie kell. Pl. empátia, türelem, szeretet.”

„Iskolámban legalább fele arányban férfiak dolgoznának, hiszen a jó és harmonikus családi neveléshez nem elég csak az anya. Kellene sok nevelőtanár, néhány pedagógiai asszisztens, gazdasági vezető, technikai személyzet.”

„Olyan pedagógusokat választanék, akik általános ismereteiket „naprakész” formában tudják „tálalni”, s felkészültségüket kiegészítené olyan kreatív képesség, amelyet saját szakterületükön végzett publikációs tevékenység egészítené ki. Ez fontos lenne, friss szellemiségük megőrzéséhez. A publikáción nem feltétlenül írást értek, hanem szakmai tevékenységet, permanens önképzést.

A rendezett, magas anyagi megbecsülés szükséges feltétele a testi, lelki kondíciónak, melyre egy jó iskola pedagógusának adnia kellene. Egy rossz anyagi körülmények között élő tanár pszichés torzulásaival, fizikai leépülésével nagyobb kárt okoz a nevelésügynek, mint hasznot. Egy tanár mindig példakép, egy felnövő nemzedék példaképe. Az agyoncigarettázott, testi-lelki „roncs” pedagógus, akinek nincs ideje sportra, szellemi továbbképzésre, kreatív alkotóidőre, az nem képes szakmáját, szakját stílszerűen, becsülettel továbbadni, még ha úgy mond „szíve” van is hozzá. Mindez kevés. A hozzáállás, a szívügy pedig csak a betetőzése kell, hogy legyen egy szakmáját féltve szerető embernek, tanító-tanárnak.”

„A jó megjelenés, kellemes közérzet, jó psziché, még egy közepes érdeklődést kiváltó anyag és tanár mondanivalóját is felerősítheti, átítatja, nagyobb szuggeszcióval tölti ki. A tanári egyéniség kisugárzó, optimista hatást elérő, felkészült egyéniségét tartom tehát kritériumnak a jövő magániskolájában.

Ezenkívül fontosnak tartom a gyermekszerepet, empátiát, nagyvonalúságot.

Ugyanakkor nem tartom fontosnak a „háromlépés távolság” betartását és betartatását, kollégával és gyerekekkel szemben egyaránt”

Ki finanszírozná az iskolát?

„Szerintem több forrásból kellene (lehetne) finanszírozni ezt az iskolát. Állami támogatás. Állami feladatokat vállalnánk át, látnánk el, ezért az állami támogatás jogos lenne. Ebből fedezhetnénk a dolgozók bérének egy részét, az épületek fenntartását stb. Ehhez kapcsolódnának a családi pótlékok.

Ez azt jelentené, hogy az állam az iskolába járó gyerekek után esedékes családi pótlékokat az iskolának utalja ki azzal a kikötéssel, hogy csak a gyerek tanulással, oktatással kapcsolatos kiadásaira lehet fordítani (pl. könyvek, tanszerek, szemléltető eszközök, étkezés, szabadidős tevékenységek stb.). Ez mindenkinek jó megoldás lenne. A családoknak is, mert lényegesen olcsóbb lenne a gyerekek 15 éven keresztüli iskoláztatása, mint jelenleg, s a pénzükért magas színvonalú munkát kapnának cserébe. Járható út lenne továbbá az alapítványok, vállalati támogatások, szponzorok megnyerése. Végül pedig: az iskola tanulóinak, dolgozóinak bérmunkái.”

Dr. Farkas Katalin

Merre tart az Országos Közoktatási Intézet Beszélgetés dr. Zsolnai Józseffel

Az elmúlt fél esztendő politikában, társadalmi változásokban sokat, oktatásügyben vajmi kevés változást hozott. A beígért nagy reformok nemhogy sarkából nem fordították ki a világot, de még langyos szellőként sem borzolták meg a pedagógia állóvizét. A kezdeményezők, a változtatni akarók - helyzetükből adódóan - mégcsak az Út elején tartanak, s kevés ideje volt megkapaszkodni a koordinátori szerepet felvállaló Országos Közoktatási Intézetnek. Hol tart most az új csapat? Beindult-e a motor,- lett-e valami a novemberi számunkban meghirdetett ragyogó programból?

- Az intézet áll, ezt örömmel jelenthetem ki - mondja Zsolnai József. Sikerült ugyanazzal a struktúrával létrehozni, mint amit a tervzetben felvázoltam. Épületgondjaink még mindig vannak. Központunk Budapesten, a Dorottya út 8-ban már működik. A munkatársi gárda összeállt. Sok olyan országosan, nemzetközileg is elismert szakember csatlakozott hozzánk, akiknek munkája garancia lesz a hatékony működésre. Elsősorban az Oktatáskutató Intézetből jöttek, mint Surányi Bálint, Bessenyei István, Halász Gábor, vagy a Művelődéskutatóból, mint Kamarás István, Deme Tamás.

A főállású munkatársak mellett azonban szép számmal vannak félállásban dolgozó, gyakorló pedagógusok is. Régi álmom volt, hogy olyan emberekkel dolgozhassak együtt, akikben a fejlesztő munka iránti hajlam és kitartás a közvetlen gyakorlati pedagógia iránti szeretettel párosul. Tanítanak egy iskolában, felelősséget vállalnak a gyerekek, a szülők és kollégáik előtt, de ugyanakkor kedvvel végzik a vállalt fejlesztő, kutató munkájukat.

- Melyek azok a területek, amik már működnek és milyen újak várhatók?

- A legfontosabb területnek a fejlesztést tartom. A munkatársi gárda készen áll, de e téren egyelőre támogatás és megrendelés nélkül leginkább az íróasztalnak dolgozunk.

- Az új törvénytervezet komoly hangsúlyt fektet az értékelésre, a vizsgarendszer kiépítésére. Milyen feladatokat vállalt fel ebből az OKI?

- Az értékelési központunk, melyet Báthory Zoltán vezet, tevékenyen részt vesz az új vizsgarendszer és a nemzeti alaptanterv kidolgozásában. Ők csinálják a korábban megkezdett IEA vizsgálatokat, az összeméréseket. Komoly feladatot kapott az új koncepció keretében az iskolafejlesztési központ, melyet

Mihály Ottó vezet. Ők hazai viszonyokra adaptálják a külföldi iskolakísérleteket. Megismertetik a kísérletező, új utakat kereső pedagógusokat a mai európai iskolakísérletekkel, javaslatot tesznek részterületeik, vagy egészük bevezetésének lehetőségeire. Mindez igen fontos, mert gyakorta hallani panaszokat az elzártságról, az információhiányról. Ezért is tartom igen fontosnak az intézetben megalakult marketing csoport létrejöttét.

- Piaccá válik a pedagógia? Már nemcsak a kultúra áru, hanem a neveléstudomány és a módszertan is? Mi lesz, ha itt is a farkastörvények fognak uralkodni?

- Semmilyen körülmények között nem engedhető meg, hogy a tisztán piaci törvények uralkodjanak ezen a területen. De ugyanakkor joggal várhatja el minden fejlesztő pedagógus vagy kutató, hogy tevékenységének produktuma megfelelő elismerésben részesüljön. Amennyiben végre beindul a magyarországi pedagógiai piac, s végre lehetővé válik az eddig szunnyadó energia „matirializálódása”, meggyőződésem, hogy sokkal szélesebb rétegekhez jutnak el a szakma eredményei. Ha sikerül elindítanunk a saját tankönyvkiadást, lesz nyomdánk, a monopóliumok helyett egészséges verseny indulhat meg, s talán még a minőség is javulni fog. A marketing csoport nemcsak kiadványokkal foglalkozik, de jelentős részt vállal a továbbképzések, a szakmai konferenciák szervezésében is. Legutóbbi rendezvényünkön, amely a „Maradjunk vagy haladjunk” címet viselte, valamennyi ma hazánkban alkalmazott pedagógiai kísérlet, alternatíva bemutatkozott szép számú résztvevő hallgatóság előtt.

- Ki fizeti majd meg ezt a szolgáltatást? A mai nehéz helyzetben, amikor az iskolák a pusztaság fennmaradásukért küzdenek, lesz pénz újító programokra, szakirodalomra, kiadványokra?

- A realitásokból kiindulva most elsősorban az önkormányzatokat vesszük célba. Miután az oktatási és kulturális bizottságok túlnyomórészt nem szakemberekből állnak, rendszeres szolgáltatást kívánunk nyújtani számukra. Meg kell érteniük, hogy az oktatásügy nem engedheti meg magának az anyagi okokra való hivatkozás költségvetéskurtító luxusát. A szűklátókörűség egy ilyen vésszesen leromlott helyzetben beláthatatlan károkat tudna okozni. A kép ezért nem elkészerítő. Polgármesterek, bizottságvezetők keresnek fel különböző ajánlatokkal, segítséget kérve, támogatást kínálva. Nem tartom menthetetlennek a helyzetet. Egyre több azoknak a száma, akik nemcsak várják a megoldást, de maguk is keresik a kiutat.

- Ehhez a változáshoz azonban szükséges volna a pedagógustársadalom változása is. Mi módon képzelem ennek a meglehetősen „konzervatív”, vagy azzá tett csoportnak a megújulását, a talpraállását?

- Én nagyon bizakodó vagyok annak ellenére, hogy sok pedagógus még mindig nem érzi, hogy új világ vette kezdetét. Nagyon kell vigyázni, mert igen nagy a hajlandóság a visszarendeződésre. Még mindig sokan visszasírják a bölcs pedagógiai vezéreket, akik legalább megmondták, mit kell csinálni. Sok múlik a fiatalokon. Bár még kevesen vannak a megújulásért tenni akarók, talán ha tízezen, ami a kétszázezerhez képest elenyésző szám, de ezért valami elkezdődött. A gond inkább az, hogy a pedagógiát mint szakmát sem a fiatalok, sem az öregek nem tudják igazán, de ezt sajnos kevesen akarják elismerni.

- Az intézet milyen szervezeti keretek közt kívánja segíteni a megújuló pedagógusképzést, továbbképzést. Van-e konkrét terv ezzel kapcsolatban?

- Nagy eredménynek tartom, hogy intézetünkben az eredeti tervzet ellenére sikerült egy új központot, a pedagógusképzőt létrehozni Kocsis Mihály vezetésével. A pedagógusképző részlegünknek elsőrendű feladata az, hogy a képzést a képességfejlesztés irányába terelje. Mi ehhez, valamelyest értünk, hiszen az Oktatáskutató Intézetben már végeztünk kísérletet a Jászberényi Tanítóképző Főiskola munkatársaival, diákjaival.

Az új típusú kísérleti pedagógusképzés keretében nem a hagyományos tananyagot tanulták a hallgatók, hanem folyamatosan ismerkedtek az új kísérletekkel, módszerekkel. Meglátogattak több olyan iskolát, ahol új oktatási programokat adaptáltak. Ezekben gyakoroltak is.

- Van-e kiút a válságból? Lesz-e erőnk megkeresni a kivezető ösvényt?

- Ha a szakma nem lesz képes szembenézni önmagával, akkor ezt megteszik majd a politikusok, a szociológusok és mások. Az pedig nemcsak tragikus következményekkel jár, de megbocsáthatatlan bűn is önmagunkkal szemben. Minél előbb végezzük el az önvizsgálatot, annál hamarabb tudunk végre a gyerekekkel, az oktatásügy igazi áldozataival foglalkozni. Ebben a munkában mi tevékenyen részt kívánunk vállalni. Ezúton hívok minden tenni akarót. Számítunk a pedagógus sajtóra, kitüntetetten az Új Katedrára.

Csillei Béla

A szeretet csodákra képes Gondolatok egy kiállítás kapcsán

1991. április 13-án nyílt meg Sopronban az „MDF a fogyatékosokért” vándorkiállítás, a fogyatékos gyermekek munkáiból. Bejárja az ország számos települését, és október végén zárja be kapuit a látogatók előtt, Csornán. Közben megtekinthető a Pécssett tartandó nemzetközi gyógypedagógiai konferencián is.

A soproni Petőfi iskola testületében régóta érlelődött az a gondolat, miszerint a fogyatékos gyermekeket nem sajnálni, nem megérteni kell, hanem biztosítani számukra a sikert, mert - mint ahogy az egészségeseknek - az ő életüknek is csak ez adhat értelmet. Az irántuk érzett szeretet, örömszerzési vágy szerveztette meg az igazgatónóvel és testületével - nem kevés munkával - a vándorkiállítást, melyre - az ország legkülönbözőbb területeiről harminchárom iskola nevezett be. A rendezést huszonnégy MDF-szervezet vállalta, a költségeket az országos elnökség. A kiállítás fővédnöke Andrásfalvy Bertalan művelődési és közoktatási miniszter. A soproni kiállítást Kálmán Attila, a tárca államtitkára nyitotta meg. Az MDF-et Furman Imre általános alelnök képviselte, díszvendég Bara Margit színművésznő volt.

A Soproni Állami Zeneiskola növendékei és a Petőfi téri iskola tanulói közel egyórás műsorral köszöntötték a vendégeket; szülőket, testvéreket, valamint a kiállító iskolákból érkezett tanulókat és pedagógusokat. A zeneművektől a verseken, meséken, dalokon, táncon át a lakodalmasig olyan produkciót élvezhetett a közönség, ami az egészségesektől is dicséretes lett volna. A szereplőkkel teljes szívvel együtt drukkoló közönség viharos tapsal honorálta a teljesítményeket.

A rajzokon, festményeken, szobrokon túl valamennyi kézműves szakma termékeit fellelhattük a nevező iskolák kiállításain, „mesteri” kivitelben, igazolásul, hogy a természet az egy-egy oldalon mutatkozó

hiányt néha a másik oldal(ak)ról bőkezűen pótolja. Rendkívüli kezűgyességről, végtelen nagy türelemről tanúskodtak a kiállított darabok. Ebben a gyógypedagógusok szakértelme, kitartó munkája, gyermekszeretete, a szülők, testvérek, nagyszülők határtalan lelkesedése is benne van. Köszönet érte. Az elismerést valamennyi iskolának Antall József és Andrásfalvy Bertalan aláírásával ellátott oklevél teszi maradandóvá.

A fogyatékosokban is meglévő értékek e rendezvény kapcsán felszínre kerültek, a kívülállók számára is láthatóvá váltak. A kiállítás szervezői, rendezői és alkotói példát mutattak arra, hogy hogyan kell viszonyulni a másik emberhez. Soha nem volt ennél nagyobb szükségünk az egymás iránti szolidaritásra, egymás értékeinek megbecsülésére, egymás segítésére és tiszteletben tartására (szeretetére). Ha hisszük, hogy „legfőbb érték az ember”, akkor komolyan kell vennünk a közösséget, az élet értékét, nem szabad magukra hagyni a támaszra szorulókat. Sok hasonló rendezvény elvezethet bennünket az emberközpontú gondolkodáshoz.

Pápai Gyuláné

A középiskolai felvételi anomáliái Egyfokos dobogó

Mohos Sándor: Tövénszerű-e, hogy a demográfiai hullám csúcsán megmutatkoznak a felvételi rendszer erényei és hibái? Ön melyik túlsúlyát érezte?

Dr. Horányi István: Ellentmondást látok a deklarált oktatáspolitiká és a jelenlegi gyakorlat között. Az előbbi azt mondja: minden általános iskolát végző tanuló választhat magának középiskolát. De a mai demográfiai helyzetből fakadóan azonban belép a szelektáló felvételi, miközben a szelekció elvei kidolgozatlanok. Így óhatatlanul sérül a deklarált oktatáspolitiká, hiszen a 14 éves tanuló nem biztos, hogy abba az iskolába kerül, ahová való, s ahová esetleg érzelmi kötődések is kapcsolják/nák, mert a pillanatnyi diszpozícióhoz kötött teszt-verseny - adott esetben - ezt megakadályozhatja.

M. S.: Ki lehet egyáltalán dolgozni központilag a szelekció rendszerét, szempontjait?

H. I.: Most minden iskola kidolgozza a maga szelekciós rendszerét. Bár nincs hivatalosan előírva, mégis az intézmények kénytelenek a hozott- eredmények figyelembe vétele mellett írás- és szóbeli felvételiket beiktatni.

M. S.: Úgy hallottam, szülőktől, hogy e téren teljes a káosz, van egészen minimalista elbeszélgető felvételi, s van a tárgyi tudást maximálisan számonkérő „ítélőszék”.

H. I.: Ez a központi elvek hiányából és abból következik, hogy minden tanintézet megpróbál sajátos arculatot kialakítani. S ez a más felvételiben megmutatkozik: sokszínűvé, változatosá válik ettől. A probléma az, hogy a sokszínűséget ismertető információk nem jutnak el a szülőkhöz, a tanulókhöz, illetve ha igen, akkor közvetlenül a felvételek előtt, mert az adott iskola a helyzethez igazodva későn tudja kialakítani követelményrendszerét a hozott eredmények és a pillanatnyi teljesítmények viszonylatában.

M. S.: Azt hiszem, világos, hogy ez a rendszer nem igazán működik jól. Kik ennek a kárvallottjai? Az iskola, a szülői ház?

H. I.: Kétféle arcot láttam, ragyogókat és kétségbeesetteket. Én azon igazgatók közé tartozom, aki fogadja az elutasított gyermekek szüleit, és elbeszélget velük. Megpróbáltam őket orientálni, hogy kísérletezzenek, ha nem jelöltek meg 2., 3. helyet. Kétségbeesett panaszokat hallottam: gyermekük jó tanuló volt, adva van a 16 éves kori iskolakötelezettség és most itt állnak iskola nélkül...

M. S.: Azt mondja sok nyolcadikos: kérem én becsületesen tanultam, s 4,7-tel mégsem kellek a megjelölt három iskolából egyiknek sem. Akkor hol van a tudás, a szorgalom becsülete?

H. I.: Tudni kell, hogy vannak a szülők által preferált gimnáziumok és szakközépiskolák. Az utóbbiak közül az átalakuló magyar gazdaság miatt különösen a közgazdaságiak ezek. Ám ezek között az iskolák között nincs semmiféle egyeztetés a felvételi ügyében: mindenki a maga elképzelése szerint szelektál és dönt.

M. S.: Mondotta: elbeszélgetett az elutasított tanulók szüleivel. Az empátián kívül mit tudott tenni? Volt-e, van-e elég információja a hathatós segítséghez?

H. I.: Arról tájékoztattam őket, hogy miért nem sikerült a felvételi. Erről voltak pontos információim. Ezen kívül csak azt tudtam elmondani, hogy legközelebb ilyen helyzetekben mire ügyeljen. De ezen túl semmiféle információval nem rendelkezem. Tehát az az alapvető baj, hogy nemcsak a szülőnek nincsenek információi a felvételiről, a felvételi helyekről, de az igazgatónak sincs arról, hol, milyen helyek vannak az azonos iskolatípuson belül. Illetve vannak „fű-alattiak”, amelyeket igazgatói értekezleteken hall az ember: nekem még ennyi és ennyi helyen van stb... De nem biztos, hogy mikorra a tanuló odaér, még megvannak...

M. S.: Mit lehet tenni, hogy ilyen ne legyen a jövőben?

H. I.: Amíg ez a demográfiai hullám létezik, már a 8 osztály elején, szeptemberben közzé kellene tenni, melyik iskola milyen osztályokat, milyen felvételi követelményrendszer alapján indít. Tudatosítani kellene továbbá a szülőknél, hogy ha frekvencián jelöl meg, akkor szinte semmi esélye nincs a tanulónak, mert ezek az iskolák az első fordulón kiválasztják a keretlétszámot a legjobbakból. Tehát ilyen esetben a 2., 3. hely megjelölése formális. Ezt befolyásolja az, hogy minden iskolában van egyfajta önbecsülés, ami szerint elsősorban azoknak örülnek, akik őket jelölték meg elsőnek. Az ő felvételijüket - többszörös túljelentkezés ellenére is - jobban elő lehet készíteni, s így a megmérettetés után valóban alig marad 1-2 hely a 2. és a 3. fordulóra. A 3. annyira formális, hogy még a kitűnőket sem tudjuk felvenni helyhiány miatt. De az is fontos, hogy a második fordulón érkezettek megmérettetése nehéz, hiszen nyolcadika és huszonkettedike között folyamatosan jönnek, és mindenki türelmetlen, hogy mi lesz, ha ide sem kerül be.

A kérdésre röviden válaszolva: jobb információs rendszer mellett szükségesek tartanám a sokszínűséget nem csorbító valamiféle központi felvételi elv kidolgozását, ami például lehetővé tenné, hogy az idő szűke miatt az írás- és szóbeli felvételi nyugodtabb körülmények között, az objektív megmérettetésre nagyobb esélyt adva bonyolódjék. Nálunk például ötszörös túljelentkezés mellett már nem volt idő a szóbelire, csak a hozott eredményeket és az írásbeli teljesítményt - tudtuk figyelembe venni.

M. S. Bízunk abban, az illetékesek mindezeket tudva tesznek valamit azért, hogy a jövőben kevesebb kárvallottja legyen a felvételinek.

Gordonozunk, Waldorfozunk

MÓDSZERLÁZ

Szenvedélyes vallomás

A magyar pedagógiai gyakorlat ahányszor csak hallat magáról, mindig valamilyen újsütetű - legalábbis újnak tűnő, újnak elkönyvelt, újnak hirdetett - módszer ajánlásával, bevezetésével, alkalmazásával rukkol elő. Akik valamelyik módszer közelségébe kerülnek - megalkották, tanulták, alkalmazták - megkezdik a természetesen legszuperebb metodika tömjénezését.

Igék a partitúrából

Ilyenkor születnek a különböző tanfolyamok, továbbképzések, mesterkurzusok stb., ezeken a pedagógustársadalom két részre bomlik: a jól értesültekre, élenjárókra, zsenikre, és az új módszerek nagyszerűségétől ájuldozó vagy azokkal még csak ismerkedő ún. rászorulókra.

Döbbenetes a különböző módszerek kultusza, az a - szinte labdarúgó-mérkőzés szurkolóihoz hasonlítható - rajongás, álmélkodás és elfogult elragadtatás, ahogy egyes pedagógusok képesek megélni bizonyos - de többnyire már csak számukra újnak tűnő - módszerek sikerét. Ez anélkül, hogy kétségbe vonnánk adott módszerek hatékonyságnövelő szerepét - fémjelzi egyes kollégák elmaradottságát, a lehetőségeket sem ismerő kifakult, elszürkült pedagógiai gyakorlatát.

Azt, hogy sokan jól érzik magukat a szolga-végrehajtó tanítói szerepben, s nem is vágnak alkotói magatartásra. Elgondolkodtató, hogy az oktatók jelentős százaléka még hosszú, munkában eltöltött évek után sem tud karakteres stílust, értékelhető hatékonyságot felvonultatni: partitúrából keresik az igéket, életüknek nem meghatározó igénye a naprakész, de legalábbis felzárkózó tájékozottság, nem szenvedélyük, létértelmük önmaguk állandó tökéletesítése - mindenféle külső terelgetés nélkül. Így aztán érthető is a külföldi bemutatókhoz kapcsolódó szalmaláng-lelkesedések fellobbanása, majd a felejtések mérték szerinti elcsitulása.

Nem a legtermészetesebben elvárható sajátossága lenne a pedagógus pályának, hogy az érdekeltek időnként - belső késztetésből, belső parancsra - felfrissítik ismereteiket; lépést tartanak a legújabb kutatási, módszertani, pedagógiai eredményekkel? Az ilyesmi csak kézivezérléssel, szájbarágósi módon működhet? Szinte nevetséges, hogy mostanában mennyire „Gordonoznak”, „Waldorfoznak”, holott bizonyára bőven akadnak az országban olyan - magukra valamit is adó - pedagógusok, akiknek nevelői vénája legalább olyan technikát rejt, amit agyonreklámozott istentársaiké.

Nem hiszem, hogy ne lennének olyan tanítók, tanárok, akik nevelői praxisuk során ne tettek volna szert hasonlóan eredményes - vagy a zászlókra tűzött neveknél akár eredményesebb praktikákra, csak éppen személyre szabott eszköztárukat, ördögös kísérleteiket nem állt módjukban publikálni.

A dogmák szavatossági ideje

Értekezleteken, továbbképzéseken nagyon sokszor az volt az érzésem, hogy nem is diplomás szakemberek, értelmiségiek, pláne nem pedagógusok között ülök - olyan ártatlanul, naivul,

csodálkozással fogadtak újnak tűnő elképzeléseket. Mintha csak egy szabadegyetemi kurzus műkedvelői közé csöppentem volna!

Máig megrendítő visszaemlékezmem egy történelem-továbbképzésre, mely a rendszerváltás előestéjén a „hogyanokat” boncolgatta. A „most akkor mit mondjunk a gyerekeknek?” - kétségbeesett hangfoszlányai röpködtek a levegőben. Mintha nem is történelemtanárok között lettem volna, akik - legalább is remélhetően - azért egy meghatározott történelemtudással megélt történelmi tapasztalatokkal, többé-kevésbé kialakított egyéni látásmóddal, oktató munkára feljogosító kompetenciával rendelkeznek, hanem sorsukban valamiféle szolgarendűségekre ítélt kis tisztviselőkkel, akik mielőtt a saját véleményükkel bárhol is előhozakodnának, előbb inkább gyorsan „összehangolják” nézeteiket, nehogy valami „rosszat” mondjanak... Előbb meghallgatják tanácsadó, illetékes „nagy emberek” véleményét, hogy „jó irányba” igazodva ők is reformerekké válhassanak. Ez egyrészt a pálya presztízst csökkenti, másrészt azoknak a profétáknak a számát növeli, akik úgymond elmagyarázzák a „hogy” is kell igéit.

Ugyanezen az összejövetelen még azt is megmondták, hogy a történelemtanárkönyvek mely lapjain, milyen bekezdéseket célszerű „megreformálni”, átértelmezni. Egyes tanácsadói gesztus előtt is hajbókolhattak a kollégák: egy stencilezett útmutató példányon megkaphatták, hogy a História c. folyóirat mely anyagai hasznosíthatók eredményesen az egyes fejezetek feldolgozása közben. Lojális hízelgéssel köszönték meg ezt azok a „tanárebek”, akiknek kutya kötelessége lenne a mindennapok dokumentum- és forrásanyagainak rendszeres tanulmányozása. Megalázó volt! Az ilyen esetek bizonyítják: sok pedagógus számára a főiskola elvégzésével nem hogy elkezdődik, hanem éppenséggel befejeződik az értelmiségi lét.

A kiskerti kapálástól a vagyongyűjtögetősdiig elfoglalt pedagógusok a tanítást már csak rutinszerű munkahelyi robotnak tartják.

Nem a felfedező, feltalálók szenvedélyével és kísérletező kedvével lépik át reggelente az iskolák kapuját, hanem a „na legyünk túl rajta, ez a dolgunk” - alapon. Még hogy saját módszerük lehessen...? A hazai módszerláznak szinte már korszakai vannak. Annak idején ugye a makarenkoi-modell volt a minta, az egyedül üdvözítő út, a pedagógia magasiskolája, a csúcsok csúcsa. (Most csak azt lenne jó tudni, hogy vajon azok rúgnak-e bele a legnagyobbakat, akik annak idején mindenkit túllihegve magasztalták égre-földre.)

Zsolnai József, Lénárd Ferenc, Winkler Márta nagy úttörői a hazai közoktatás fejlesztésének. Iskolateremtő, lámpástartó egyéniségek! Mellettük Waldorf-pedagógia, Gordon-pedagógia! A nyomukban és utánuk pedig módszerláz, módszerláz, módszerláz!

Miért? - Hát nem az lenne az egészséges, ha majd minden módszerből az egyénre szabottan használható elemek beépülnének a velük szimpatizáló tanár pedagógiai arzenáljába?

Egyszer valaki megkérdezte tőlem: - Te milyen módszerrel tanítasz? Értelmetlen arckifejezés volt a válasz, és egy mondat: - Korányi-módszerrel! Ami egy Thomas Gordonra szabott, ami egy Zsolnai találmánya, az nem biztos, hogy egy Korányira is transzformálható!

Én figyelem, tanulmányozom a pedagógiai eredményeket, egybevetem saját tapasztalataimmal, kritikával vagy helyesléssel élek, de nem szentesítem őket, nem esküszöm rájuk, nem - esek hanyatt előttük.

A módszerekből is lehetnek dogmák! Ha kinevezik őket, ha imába foglalják őket, ha kultuszt alakítanak ki körük. A dogmák szavatossági ideje - történelmet tanítók nagyon jól tudják! - olykor lejár. Egy év, ötven év vagy kétszáz év, de kimehetnek a divatból. Én nyitott vagyok és befogadó minden kreatív szándékkal szemben, v állalom, pártolom, alkalmazom a helyesnek tartott elképzeléseket, de nekem az okoz igazán örömet, ami nem Makarenkó, nem Ágoston, nem Kozéki, Nem Thomas Gordon, nem Zsolnai - hanem Korányi!

Ettől vagyok én!

Nekem - és biztos, hogy még nagyobb sok nevelőnek is - nem az az üdvös, ha másolhatok egy módszert, hanem ha megalkothatom a saját tanítói világomra érvényes saját módszereimet. Én így érzem jól magam! Ettől vagyok emberi. Ettől vagyok pedagógus! Ettől vagyok én! Felhasználom mindazokat a hozzáférhető ismereteket, amelyek számomra adnak valamit, amelyeket elismerek; amelyek valódi többletet jelenthetnek a munkámban, de nem szenvedek módszerkultuszban, nem követek fanatikus kizárólagossággal egyetlen iskolai irányt sem. Feltétlenül hiszek abban, hogy ami egy Winkler Mártára szabottan jó lehet a gyerekek számára, az nem biztos, hogy követői számára is ugyanazokat az eredményeket hozza, vagy amit egy Zsolnai hitelessé és érvényessé avathat a saját módszereivel, nem biztos, hogy az „utánzók” pusztá partitúraolvasása nyomán is megszüülheti ugyanazokat az eredményeket. Tisztelem mindazoknak a nagyformátumú, iskolateremtő egyéniségeket, akik jelentős eredményekkel járultak hozzá az egyetemes pedagógiai ismeretek bővítéséhez: én azonban annak vagyok a híve, hogy egy pedagógusnak magának is vannak elképzelései saját nevelőmunkáját illetően, és nem szellemi rabszolgaként kívánja átvenni, „lemásolni” mások eredményeit. Annál is inkább, mert az oktatási-nevelési folyamatokban a legmeghatározóbb elemnek a nevelő személyiségét tartom, azokkal a megnevezhetetlen képességekkel együtt, amelyek összességükbe szolgálják a HATÁST - a pedagógiai folyamat lényegét.

Az olyan embereket, akik nem tudnak szabadulni az ilyet olyan partitúráktól, nem is nagyon tartom pedagógusoknak! Hiszen, ha van megragadható öröme, felemelő mozzanata pályának, az pont a napról napra való megújulás, az alkotó képességek kibontakoztathatóságának lehetősége, a nagybetűs alkotói lét, az életfogytiglani kreativitás!

Számomra a pedagógiai lét alfája, omegája, értelme, öröme hogy én találhatom ki az órák tartalmát, és az össz-pedagógia tevékenység mikéntjeit, az iskolai lét szervezettségét, tartalmát és formáját. Remélem, hogy e némileg vallomássá fajult értekezésben felvillanhattam a mai magyar pedagógiai valóság egyik tünetét - a módszerlázat! - és annak néhány árnyoldalát.

Kívánok a pedagógustársadalom minden arra érdemes elkötelezettjének kevesebb „kipipálást” és egyre több alkotói pillanatot ezen a csodálatos pályán.

Korányi Tibor

(a Korányi-módszer alkalmazója)

FŐBENJÁRÓ KABALA

- Mi ez? - vörösödött el a feje egyik egyházunk egyik lekipásztorának, amikor újonnan alakult egyházi iskoláink egyikében az egyik felvételiző bemutatott ellenőrző könyvében egy négylevelű lóherét talált, majd hosszas kioktatásba kezdett a hit és a babona szembenállásáról.

- Ebben az életkorban nem olyan nagy vétek - vette védőszárnyai alá az amúgy is megszeppent áldozatot az iskola igazgatója -, mert más a szerepe a kabaláknak.

Talán folytatta volna tovább is a pedagógus, ha nem függene az említett egyházi méltóságtól: mindannyian úgy gondoltuk, azért kellene az egyházi- iskolák, hogy többet adjunk a gyerekeinknek megértésből, jóból, tudásból, emberi együttélésből.

Szegény kis felvételiző már az elején ízelítőt kapott a várható parancsuralomból. Abban talán reménykedhetünk, hogy a gyerekek továbbra is értő pedagógusok enyhítik a főpapi szemekből szikrázó villámokat.

pa-ul

Színek és indulatok

Sárga irigység, fekete lista, szürke füzet, vörös posztó. Vörös posztó a szürke füzet az osztály szemében, ha az a fekete listához kezd hasonlítani, holott időnként a sárga irigység íratja lapjaira a neveket és a tetteket. Hatan a tizenkettőből - türelmük fogytán - ünnepélyesen megfosztották „ruháitól”, leköpdösték, megtaposták, majd illő helyére, a szemétkosárba dobták a gyűlölt botránykövet, a szürke füzetet. A legbátortalanabb hetedik csak halkán merte javasolni a „szertartás” közepette, hogy inkább az osztályfőnöknek kellene szólni.

- Olyan eredeti kis osztály, mind külön-külön egyéniség, jó tanulók is - kezdi tanácskérően az osztályfőnök, - csak éktelen rosszak. Nemcsak én szeretem őket, mindenki szeret náluk tanítani. De a rendtelenségre való hajlam azt is megakadályozza, hogy az egymás túllicitálása közben a kérdezett ráismerhessen saját feleletére. Ezért vezetem be náluk a hetesi füzetet, aminek alapján értékelem a magatartást.

A szenvedéstörténet ezzel a füzetrel vette kezdetét. Az alsó tagozatban még összetartó kis osztályban lábra kaptak a vádaskodások, ki, milyen antipátia alapján került éppen akkor a füzetbe, ki, milyen szimpátia alapján maradt ki belőle. Minthogy egy félév alatt mindenki többször is lesz hetes, áthághatatlan kusza háló alakult ki a „bilaterális” vádaskodásokból. A harag - amit a nem kimondottan iskolapárti szülők még „hergelték” is - a már említett népítéletben érte el a csúcspontját. Aztán a lehiggadt kedélyek már lehetővé tették, hogy javasolják a gyanútlan osztályfőnöknek a szürke füzet - mint a nép ellenségének - száműzetését. Az osztály anyja - saját ötlete lévén a füzet, ám szeretett gyerekei a felperesek - fájdalommal bár, de belement egy egyhónapos próbaidőre felfüggesztést eredményező kompromisszumba, ami megnyugvást keltett a tárgyaló felek közt. Másodnap azonban fény derült a nagy kiátkozási rituáléra, amit az osztályfőnök hirtelen felindultságában dühtől lila arccal és néhány decibellel erősebb hangon véleményezett. A gyerekek egyre halványabb sárgára révedő arcáról a reménytelen alakuló konszenzus kudarcélményét lehetett leolvasni. Talán a nyilvános

önkritika, ami megfeddi az indulatok indulatokkal megfékezésének általános tanári szokását, segít valamit a zátonyra futott önkormányzat nyílt vízre való visszavigálásában.

Hiába, a pedagógia nehéz szakma. Különösen, ha az ember egy kis szint is szeretne belevinni.

pa-ul

A gyerekek segítségért kiáltanak APAGE SATANAS!

A jó és a rossz végigkíséri életünket a meséktől a mindennapok mítoszaiig és eseményeiig. Ha nehéz eligazodni életünkben, úgy véljük, segít a dolgok leegyszerűsítése. Hány és hány embert látunk néha glóriával, angyalszárnyakkal, másokat patával és szarvval.

És egyszer csak valóban megjelennek a „rosszak”, fordított kereszttel, magukat a sátán követőinek vallva. Megrendítő, mikor gyerekek által elkövetett gyilkosságról hallunk, megrendítő, ha gyerek követ el öngyilkosságot. Azoknak a legnehezebb ezzel szembesülniük, akik közvetlen kapcsolatban vannak az elkövetővel: szülőknek, pedagógusoknak, barátoknak, társaknak.

Van-e elegendő erőnk, hogy a jó és rossz keretein túl tudjunk lépni? Isten, a jó és az igazság nevében lehet ördögöt űzni, szembe lehet szállni a gonosszal, a sátánnal. Ehhez a hit erőt ad.

Mi a jó és mi a rossz? Mikor vagyunk ördögűzők? És mikor tévedünk esetleg? Mi a hit, ami nevében fellépünk? Mi a jó és az igaz? Minden ördögűző a rosszat veszi célba, attól akarja megszabadítani az embert, az egyest, aki olyan érték, hogy megmentése minden erőfeszítést megér.

A kanonizált vallások, szent szövegek, a vallásos hit támpontokat ad híveinek. De nem mindenki vallásos, ugyanakkor mindenki találkozik rosszal, és mindenki találkozhat sátán-hívőkkel.

A pedagógusok úgy érezhetik, ők a jó és az igaz letéteményesei, ugyanakkor manapság szertefoszlani látszanak a pedagógiai igazságok, az iskolák céljai, eszményei. Maradt az értékelési kényszer és a bizonytalanság. És megjelenik a sátánizmus, és megjelennek más, erőszakot, halált, anarchiát hirdető eszmék.

A gyerekek hit-keresésével, a rombolás, a halál torz hitével szemben tanácstalan pedagógusok fogódzót keresnek, vagy kitérésí lehetőséget. De a gyerekek nem engednek kitérőt. Füzetükbe rajzolják jelképeiket. Mit szól hozzá a pedagógus? Van, aki a füzet rendetlenségét teszi szóvá. van, aki úgy csinál, mintha nem történt volna semmi. És vannak, akik kérdeznek, beszélgetnek.

Ez utóbbi nagyon nehéz. A hirdetett sok jóba belecsömörlött, csalódott gyerekek prédikációktól, szent szövegektől, a jó, az igaz szavaktól nem rendülnek meg. Többre, másra vágynak: azonosulni szeretnének, érzelemmel, értelemmel, egész valójukkal elfogadni valamit, azaz hinni valamiben. S ha ilyet nem találnak, akkor készek rombolni, akár meghalni, hiszen úgy érzik, nincs értelme az életnek, nem lehet és nincs kivel vállalni azt, nincs kivel együtt élni... Viszont van, akivel lehet együtt tagadni, pusztítani akár önmagukat is...

Ők szembesítenek bennünket a jóval és rosszal, végletekig leegyszerűsítve azt az életre és a halálra, s arra, miért is érdemes élnünk, s mit kezdünk halandóságunkkal.

Civilizációnk vétke, hogy ki akarja rekeszteni a halált, kórházakba számúzi, mintha nem is életünk része lenne, hanem speciális orvosi eset csupán. Ezzel életünk súlyát csökkentheti, értelmét esetlegessé teheti. Bonyolult, kihantolásokkal, újratemetésekkel terhes életünket nehéz áttekinteni. Hitek erőszaka, hitek elrablása. hitek szerzése, hitek elvesztése, új és régi hitek közepette a kérdések: mit vállalok, miben vagyok vétkes, mivel azonosulok, s egyáltalán önmagammal azonos vagyok-e? Van-e hitem Istenben, emberben, életben, önmagamban, másban, másokban, van-e bizalmam, s ha van, igaz-e, mély-e vagy felszínes és csupán csalóka kapaszkodó szent vagy profán szövegekben? Élet-hittel - Isten és ember, vagy az ember és a magam és mások nevében - bírhatjuk csak el a gyerekek kihívásait, akár a sátánizmus kihívását. Azt hiszem, minden halált akarás. minden rombolás, különösen a gyerekekéi, segélykérés: keresem az értelmes, boldogságot ígérő élet lehetőségét, segítsetek!

Galicza János

Levél a Magyar Televízió Elnökségéhez (részlet)

Hova tűnt?

Fogyatkozott, fogyatkozott, lassacskán véglegesen eltűnt a Magyar Televízió képernyőjéről az (aggastyántól - a totyogós óvodásig) olyan sokakat érintő - érdeklő téma, - a közoktatás ügye.

Hajdan volt ISKOLATÉVÉ, később lett CSENGETÉS, emlékeink villannak fel a KÖLYÖKIDŐ hallatán.

Túlontúl sikeresnek egyik sem volt mondható, nem csoda hát, ha letűnt idők homályába veszttek.

Újdonságra áhítózó gyermekként vártuk hát a „csodát”, a hírveréssel beharangozott új televíziós műsorszerkesztést! Gondolván, hogy e téma a képernyőre kerül. Hiszen kinek ne volna köze mai, változó világunkban az Iskolához?

(A nagypapa aggódik a kisunokáért, a szülő felelős a gyermeke jövőjéért, a pedagógus, a diák nap mint nap új helyzetekbe, szerepekbe kényszerül, egyre többen módosítanak pályát, s tanulnak új szakmát, s akadnak olyanok is, akik figyelmet fordítanak saját maguk továbbképzésére. Téma tehát van bőven!)

A fentebb említett „csodavárás” mellett - s még inkább helyett - akadt e kis hazában néhány jó szándékú kívülálló”, aki tollat ragadván arra vetemedett, hogy gondolatait, ötleteit felajánlva közzétegye, pályázatot nyújtott be a Televízióhoz, új műsorok szerkesztésére!

Akár hiszik, akár nem, egyik gyakorló pedagógus sem óhajtott „televíziós személyiséggé” válni, hiszen akinek van saját ötlete, alkotó kedve, ráadásul „sikerorientált”, az biztosan megtalálja örömét a Katedrán. Aki egyszer is megismerte a „felfedezés” örömét, s „önmagát” tudja megmutatni a pályán, az - bármennyire furcsa is „SZERET TANÍTANI”!

Nem hiszem, hogy bárki is kételkedve fogadná azon emberek tapasztalatait, akik a peremkerületek „hátrányos helyzetű” iskoláiban, avagy vidéki környezetben tevékenykednek.

Arról sem kell talán értekezni, mekkora is a „doboz” hatása zsenyéknél serdülő ifjainkra!

Ezt figyelembe nem venni több, mint hiba, bűn!

Tisztelettel kérem Önöket, olyan sok pályamű érkezett a Bíráló Bizottsághoz, hogy alig győzik feldolgozni???

Éppen mostanság dugják össze a fejüket a nagyrabecsült szerkesztő Urak-Hölgyek, hogy a megszámlálhatatlanul sok jó, pezsdítő, üdítő ötletből műsort „kreáljanak”?

Ez lenne az oka annak, hogy még egy „udvariasan - elutasító” válaszlevélre sem méltatták sem az egyéni pályázókat, sem az alkotó csoportokat?

Mindenesetre kíváncsian várjuk már (- „új magyar csoda helyett”) a számunkra és a diákok számára is hasznos, friss, érdekes, közérthető és közérdekű műsorokat!

Hogy ne csak a „parlamentari csatározások”, politikai „pártvetélkedők”, stílusában nem mindig követésre méltó vitaműsorok uralják a képernyőn a műsoridő nagy részét!

Jó egészséget, sok türelmet, ügyes ötleteket, nemes egyszerűséget, jó szándékú kezdeményezőket kívánva

maradok mély tisztelettel:

Üdvözlettel: Szemán Éva tanár, az „Új Katedra” szerkesztőségéből

Budapest, 1991. május 10.

Gyermeknap

Életednek öröme a gyermek.
Virág, kit a tavaszi rét termett.
Ha először szólít puha szóval,
Úgy véled, a fülemüle szólal.

A fővárosi IX. rajzverseny győzteseinek munkájából válogattunk. A szép munkákkal köszöntjük lapunk gyermek olvasóit.

VÍZ, VÍZ,... TISZTA VÍZ?

Figyeld, vizsgáld és véd a természetet! Most a víz megfigyeléséhez adunk ötleteket. Örömlénk, ha írnál nekünk a vizsgálataidról, tapasztalataidról és arról, hogyan védhetnénk meg vizeinket.

Vízminőség-vizsgálat

Szükséges:

vízátlátszómérő rúd alul koronggal, elütő színű sávozással, vízhőmérő, pH-szalag, poharak, üvegek, kémcsövek, kémcsőtartó, határozókönyvek, desztillált víz, alaptérkép, küvetták (vagy tiszta, tablettás üvegek), pipetta (vagy szemcseppentő), Nesslerreagens, mércés üveghenger.

Hallottad már?

Folyóink színe olyan jellegzetes, hogy a megfigyelések alapján jelzőként teszik a neve elé. Írd a pontokra a megfelelő betűket

.....Duna;

.....Tisza;

.....Kőrös

Tudsz-e még?

Jó, ha megjegyzed:

- a Duna csakis akkor felel meg a jelzőjének, ha kevés lebegő hordalékot szállít;
- a sok lebegő anyagrészcskét tartalmazó vizek „szőke” színűek;
- a szikes tavak fehéres színét a kicsapódott, finom eloszlású kalcium-karbonát okozza.

Megdöbbentő tények

Részlet Balogh István: Egy korty halál című írásából

„H-né a kút mellett áll. Egyik kezében vödör, a másikban a hároméves Marika csuklója. Amikor a zárt kerítés fölött ráköszönök, mindkettőt elengedi. A vödör helyébe odaképzem a kislány ikertestvérét, aki háromhónapos korában ettől a víztől halt meg.

- Este még semmi baja nem volt - törölgeti a szemét H-né. Éjfél után kezdett a gyerek elkéködni és nehezen vette a levegőt. Három órakor felzörgettem az orvost. Azt mondta, tüdőgyulladás van a gyerekeknek, hívni kell a mentőt. Öt óra volt, amikor a kórházba érkeztünk. Tőlem a gyereket elkapták, majd kis idő múlva jöttek mondani, hogy meghalt. Mikorra hazavergődtem, már a másik gyerek is bekékölt. Nála jöttek rá, hogy a víztől van a baj.

- Nincs kijelölt kút a faluban?
- Van. A sörgyáré. Egy évig onnan hordtam a vizet.
- Most már nem ér annyit a család egészsége, hogy legalább az ivóvizet a jó kútról hozzák?
- Nem mondta az orvos, hogy egyéves kor után nem ihat a gyerek ebből a vízből.
- Innen Németiből hány gyereket vitt el a víz?
- Hármat: Egymás mellett van a sírjuk!!!”

Szag, íz

A vízparti partján begyűjtött ötféle vízmintát a teremben alaposan vizsgáld meg!

Az egyik porüvegbe tölts 100 ml vízmintát, a másikba ugyanannyi desztillált vizet! Dugóval zárd le! Helyezd vízzel teli üvegdobba, melyet 60 °C-ig hevítesz!

Rázd fel az üvegek tartalmát, majd kivéve a dugókat állapítsd meg a folyadékok szagát!

Jellemzésre a következő kifejezéseket használd:

friss, tőzegecs, fekáliaszerű, nem különös, áporodott, trágyás, földes, romlott, vegyi anyaggal szennyezett, dohos

A vegyi szagot pontosabban is jellemezd:

kénhidrogénes, ammóniákos, klórfenolos, (záptojásszagú), fenolos, kátrányos, klóros, ásványolajos.
Összeállította: Csonka Kati

Vendégünk:**Juhos Kiss János költő**

Érettségizett Szamosújváron,
Történelmet hallgat Szegeden,
Rakoncátlan gyerekek ügyeit
intézi a XVI. kerületben
(Nevelési Tanácsadóban dolgozik)
Önmagáról nem szívesen nyilatkozik, valljanak helyette versei!

Ennyi
erkölcseim sikeres rabszolgafelkelések
nincsenek már ellenségek, csak megölt
barátok és tiszta szerelmek.

Egy meteorit szerelmes vallomása

Megszültem Boldogasszony havában.
Más bolygón boldogtalankodtam.

Most mélyen a Földbe C
S
Ó
K
O
L
T
A
M
!

Napistennő

végérvényesen szeretnek a metafizikai lények
emberként mégis érvénytelenül. szétesik bensőmben
a „boldognak lenni”.

„mint golyóverésben a porzó remények
mint tűzseperte völgyben izzó nászunk
s vakító bércen a büszke fények
s vérrögeimben a lapuló -Napimádó
végül még újra rámüvöltenek:
- Ne nézz vissza! Ne légy már bolond!
Mentsd meg legalább magad:

neki.
combod keresztjén így lettem az utolsó Napimádó
hőnyarak aranyáltosa
hogy Napkelettől - Napnyugtáig vágassak
s Ég és Föld között felágaskodjam
s káprázat nélkül higgyem
hogya jövő nem üres és nem visszahúzó
nem kiszámíthatatlan és főleg nem:
boldogtalan.

Ha eljőnnél

ha szárnyatlan évek után ezen a tavaszon eljőnnél
fél szívem helyett véres buzogány sújtana
a másik félből behorpadt pajzs fogadna
szmogzászló - szerelmek kapcái alatt örülj
ha ijedt pillantásaid feltűzik az aranyesőt

ha szárnyatlan évek után ezen a tavaszon eljőnnél
örjögő latorként marcangolnálak szét
lila és kék feltjaidból ibolyák nyílnak
s könnyeid tisztán visszafolynak

a szárnyatlan évek után ezen a tavaszon eljőnnél
nem láthatnál mert igen előre futottam
s nem kapkodtam a fejem
utánam gurult jégcsapért

ha szárnyatlan évek után ezen a tavaszon eljőnnél
lavina és fehér orgonavirágként szakadnék rád
s fagyos ajkamba hasítanám fogad
gyöngyvirág illat-mosolyát

ha szárnyatlan évek után ezen a tavaszon eljőnnél
átadnám, amit a szívemben felhalmoztam
és sosem tudtam elpazarolni
mocsokban porban borban

Népfőiskola Soltunban

A ma pedagógusai és pedagógusjelöltjei a szakma sokféle gondja-baja ellenére, vagy éppen emiatt, fokozott figyelmet tanúsítanak a külföldi nevelésügy elmélete és gyakorlata iránt. Egyrészt kutatják a megújításra, megújulásra inspiráló modelleket, az átvétel vagy az adaptálás lehetőségét latolgatva, másrészt keresik az élő kapcsolatfelvétel lehetőségét. A személyes kontaktusból is remélik új ismeretek, metodikák, oktatási technológiák megismerését, elsajátítását. Intézményünk, a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Pedagógia tanszéke e tanévben vette fel a kapcsolatot az oslói egyetem Média- és

Kommunikációs Tanszékével. Az együttműködés első jelentős lépése egy közös szervezésű speciálkollégium az 1990/91-es tanévben. A speciálkollégiumra készülés itthoni időszakában igyekeztünk alaposabban tájékozódni a norvég oktatásügy sajátosságairól. Mindebben Kirsti Halten kultúrattasé és Kovács Ferenc médiamérnök volt segítségünkre. Anyaggyűjtésünk során találkoztunk a soltuni folkehgskoleval, melynek sajátos nevelési szisztémáját szeretnénk bemutatni.

A népfőiskola eszméje - mint közismert - Grundtwig dán püspök pedagógiai gondolatai nyomán alakult ki, s terjedt el egész Skandináviában. Grundtwig rendkívül demokratikus gondolkodású nevelő volt, a kollektív szellemű pedagógia híve, s a tőle származó népfőiskola a múlt század közepétől vált egyre népszerűbbé.

Hazánkban is kedvező fogadtatásra lelt. A két világháború közt népszerűsítették szellemi életünk jelesei. Felismerték az intézménytípus jelentőségét, támogatták anyagilag-szellemileg Móricz Zsigmond, Illyés Gyula, Németh László és még sokan.

Egyes adatok szerint ma kb. 380 népfőiskola, azaz folkehgskole működik Skandináviában. Ezek egyike a soltuni.

Az 1974-ben alapított bentlakásos intézményt csodálatos természeti milióban helyezték el Észak-Norvégiában, kb. háromszáz km-re az Északi-sarkkörtől. A folkehgskole ismertetői büszkén hirdetik, hogy minden bizonnyal Soltunban élvezheti az ember Európa legtisztább levegőjét. A klíma mégsem zord és elviselhetetlen a Golf-áram jótékony hatásának köszönhetően. Fjordok, erdők, tavak gyönyörködtetik a szemet, s kínálják a lehetőséget a testet-lelket üdítő tevékenységre: túrázásra, lovaglásra, úszásra, halászáttal, síelésre és különböző vízi-sportok művelésére. Mindebből kitetszik, hogy Soltunban igen nagy súlyt helyeznek ember és természet bensőséges, békés kapcsolatának megvalósítására. A csaknem érintetlen természeti környezet egyidejűleg azonban korántsem jelent elzártágot, hisz a település közelében több fontos közlekedési csomópont (vasúti, vízi, légi) könnyedén elérhető.

Az intézmény fenntartója az Egyesült Methodista Egyház. Ez azonban semmiféle diszkriminációt nem jelent. Más felekezetekhez tartozók, felekezeten kívüliek is felvételt nyerhetnek. A soltuni diákság összetétele ebből adódóan is heterogén. Különböző életkorú, előzetes iskolázottságú, szociális helyzetű, egészségi állapotú és nemzetiségű fiatal közös iskolája a soltuni folkehgskole.

A Soltunban folyó nevelés egyik alapgondolata: Közelebb hozni egymáshoz a különböző szellemi és fizikai adottságú fiatalokat, hogy barátságos partnerkapcsolat jöjjön köztük létre, hogy megtanulják egymást elfogadni, tisztelni, szeretni.

Soltunban különösen nagy figyelmet fordítanak a személyiség kreativitásának kibontakoztatására - főként az esztétikai tárgyak, a zene, a tánc, a dráma, a kézimunka segítségével.

Összegezve azt mondhatnánk, hogy ez a számunkra igen érdekes intézmény nevelési koncepciójában három nagy alappillérre épít: a természetszeretetre, a szolidaritásra és a személyiség kreativitására. Roppant szimpatikus vezérelvek.

A folkehgskole nem vizsgáztat, diplomát sem ad, de szemléletet formál, emberséget fejleszt. Az itt folytatott tanulmányokat (mindezek ellenére) több külföldi intézmény respektálja, s esetenként a

felsőfokú tanulmányidőbe egy tanulmányi évként elismeri. Ezt teszi az Egyesült Államok több egyeteme.

Gál Judit főisk. hallg.

Palolay Ferencné főisk. doc.

Bemutatjuk a Pákozdi Kört

A „Pákozdi Kör” Humanisztikus Pedagógusok Egyesület és Alapítvány. 1990. okt. 16-án alakult azokból a pedagógusokból, akik 1988-tól a gyermekközpontú tanfolyamra, majd a Pákozdi Körbe jártak. Magukénak vallják a humanisztikus pedagógiai irányzatot, ennek érdekében elvégeznek szakmai alapkursusokat, és a tanultakat pedagógiai munkájukban is hasznosítani szeretnék. Az egyesület ennek érdekében a humanisztikus pedagógiai irányzat szakmaiságában való megerősítését nyújtja tagjainak. Továbbképzéseket szervez és szakmai programokat biztosít tagjai és az érdeklődők számára a hollisztikus pedagógiai irányzatokból. Támogatja a képességfejlesztő kezdeményezéseket, lehetőséget teremt ezek terjesztésére.

Egyesületünk képviseli tagjai érdekeit, kapcsolatokat épít ki és tart fenn mindazokkal, akik céljaik megvalósításában támogatják. Szorgalmazza és támogatja olyan közösségek létrejöttét és működését, amelyek az egyesület célkitűzéseivel hasonló tevékenységre szerveződnek.

Mindezeket azon végső cél érdekében, hogy az oktató-nevelő munka során a pedagógus és a gyerek között személyesebb, őszintébb, közvetlenebb kapcsolat épülhessen ki, s a közösen végzett munka – az eredményesség mellett - mindkét fél számára pozitív, örömteli élményt is nyújtson.

Szervezetünk tagjai között a Velencei-tó környékén dolgozó óvónők, tanítók és tanárok egyaránt vannak. A Pákozdi Körbe ezen kívül jelentkeztek már Székesfehérvárról, és a dunaújvárosi körzet iskoláiból is. Van aki „levelező” tagságot kér.

Az egyesület székhelye Pákozdi, Általános Iskola. Levelezési címünk: Dr. Berzsenyiné Erdélyi Ildikó (ügyvezető elnök) Pákozdi, Arany J. u. 1-5. 8095.

Az egyesület eddigi tevékenysége igen eredményes és sokoldalú volt.

Alapkursusokon részt vevő pedagógusok előadásai által megismerkedtünk a Waldorf, Freinet, Jena Plan, Gordon, Rogers és a Saját Élményű Tanulás hollisztikus pedagógiai irányzatokkal.

Tapasztalatcsere látogatáson voltunk Egerben egy szakközépiskolában, ahol olyan kollégákkal találkoztunk, akik Rogers, Gordon szellemében dolgoznak. Beszélgettünk tanítványaikkal. Az iskolával szakmai közösséget vállaltunk, ami önfejlesztési lehetőségeinket elősegíti.

A Pákozdi Kör tagjai közül többen vállalkoztak a „Száz út az én-kép fejlesztéséhez” című könyv kipróbálására. E könyvet a SÉTA segítségével kaptuk meg.

Pályázatot nyújtottunk be a PRO RENOVANDA CULTURA HUNGARIAE szakalapítványi pályázati kiírásra, amelyet elfogadott és támogatott a kuratórium. Az így nyert összeg 56.000,- Ft.

1991. január 15-én 30 órás Gordon-tanfolyamot indítottunk Somorjai Ildikó és Hajós Vera instruktorok vezetésével. A jelentkezett 30 fő számára a tanfolyam ingyenes. A költségeket - a pályázattal nyert pénzüsszezből - az egyesület finanszírozza.

Levelezési címünk útján, megrendelésre, tág témakörben biztosítunk szakirodalmat az azt igénylőknek. A magunk által összeállított és nyomtatott újságunkat folyamatosan jelentetjük meg a legaktuálisabb információkkal. Az érdeklődők ebből értesülhetnek időszerű terveinkről is, ilyen pl. az a két budapesti tanfolyam is, amelyeken tagjaink által képviseltetjük magunkat, s amelyeket neves amerikai szakemberek tartanak. A szekszárdi KFA-találkozóra is utaztak egyesületünkben. A közeljövőben Országos Rogers Személyközpontú találkozót szervezünk a „Gyermekek Központú Iskoláért” címmel. A rendezvény előreláthatólag 3 napos lesz. Az eddigiekben ismertetett - már megtartott vagy célként kitűzött - programok költségeiről egyesületünk tagsága közösen dönt alkalmanként önköltséges, pályázattal nyert pénzüsszezből támogatott vagy ingyenes. Akiknek az érdeklődését felkeltettük, s munkánkba, mellénk szegődne vagy szakmai önfejlesztéséhez segítséget szeretni kémi, örömmel várjuk jelentkezését, hiszen mi mindannyian magunkénak valljuk Németh László örökérvényű szavait:

„Értelmiségi embernek lenni mindig ez volt és ez lesz: segíttelenül segíteni és meg értetlenül megérteni.”
Pákozdi, 1991. április 26.

Gyórfyné Urbán Erik
alapítótag

Kákán csomók

Szobavizit

Tábori szobavizit. Valahol a Balaton mellett. Akiket vizitálnak, azok gyerekek, felső tagozatosok. És jó családból valók és válogatottak. A tábor ugyanis szaktábor. Visszatérően, minden évben szaktábor. S a gyerekek egy alkalommal mindig kell, hogy várják a vizitot. A szobákban várják. Ugyanis tisztaságverseny zajlik. Ez hagyomány. A doktor bácsi nézi a körmöket, kotorász a hajban, a tanár nézik meg a rendet veszik szemügyre. Mire jönnek az ellenőrök, rendben a szoba, glédában állnak a tárgyak, suvickolva a körmök, a fejbőr is makulátlan. Az ügyesebbje még virágot is szed a kancsóba, kiismerték már, mit szeretnek látni a vizitőrök.

A táborvezetőségből alakult versenybírótság el is indult. „A gyerekek már várnak minket,” - mondogatják. S el is hiszik maguknak. És pontoznak, sorrendet állítanak, tortát ajándékoznak. A szobák lakói meg! Ha tudnák a tanárok, hogy mit gondolnak a szobalakók eme úttörő-formaságról! De nem tudják. Azt képzelik, hogy ami régen jó volt, az most is az, s nincsenek is ott azon a játékkavalkádon, ahol kicsúfolják magukból a felnőttek pedagógiai bugyutaságait, a hagyományos rögzületeket. A szobaellenőrök bizony itt vitriolban fürödnek. De magukat sem kímélik. És nevetnek, fergetegesen. De csak itt és most, ebben a játék kondicionálóban. A felszabadultság légkörében.

A „szakdelelőttökön” megint fegyelmezettek, jól neveltek és mosolytalanok.

Mocskos nyelvű gyerekecskék

Egy csokornyai gyerek, ötödik-hatodikosokból, olyanok, akiket a szülői ambíció, értelmiségi ambíció művészeti iskolába röpitett, vagy talpaltatott, most továbbképző nyári táborban „képződik”, „szakmázik” és nyaral - épp az ebédlőből jön, s hangos szóval háborog, pontosabban mocskos szóval, úgy is mondhatnám igencsak alpári kifejezésekkel kommentálja azt az eseményt, amely az imént, nyilván az ebédlőben felháborította. Az erogén zónák és az azokkal kapcsolatos igék, útszéli, hajdani kocsmái, kocsisi, istállóí fogalmak úgy röpködtek, olyan természetességgel, mint mondjuk a fecskék a nyári égbolton. Megszoktam már. Ezt hallom villamoson, metrón, buszon; tízpercben, kiránduláson. Búbáj lánykák köpik a férfi nemiszerv szinonimáit, hogy még a szótárkészítők sem jobban.

De, hogy ebben a finom, művelt táborban is, ez meglep. Az élmény nem várt frissessége közlékeny téz, s mondom is a kollégáknak - akik velem együtt azért vannak itt, hogy a gyermekek jó neveléséről gondoskodjunk - mondom, mit is hallottam, s hogy ez milyen sajnálatos, gorombul a nyelv, és arról kezdek elmélkedni ebéd utáni szieszta helyett, hogy ez mégiscsak kifejez valamit világunkból, a családok ideges légköréről, a tv, a film érdekességéből stb. A kollégák nem figyelve a közlés elmélkedő szándékára, moralizáló tendenciájára, csak a tény közlésére magára, rámcaptak:

Ez lehetetlen, a mi gyerekeink így nem beszélnek. Biztosan összetéveszted a másik iskola itt lévő gyerekeivel.

- És kik voltak? Melyik szoba lakói? Ha csak nem az - s említettek egy nevet -, attól kitelik.

Még a végén besúgásra kényszerítenek, rémüldözöm. Jobbnak láttam megjegyezni:

- Lehet, hogy mégis tévedtem. Sőt, biztos. A mocskos nyelvű gyermekek a másik iskola tanulói, nem a mieink.

Debreczeni Tibor

Gyerekszáj

Hófehérke vetítése után megkérdeztem:

- Ki hasonlít legjobban a Hófehérkére?

- Anyukám.

- Miért?

- Mert hol az én, hol az apukám ágyában alszik.

Képeket nézünk. Egyiken egy szemben, s egy háttal álló szarvasmarha van.

- Mit látsz a képen?

- Egy szarvasmarhát és egy farkas-marhát.

Aranyköpések

történelem órákról

- Meghalt Mátyás, oda az igazság. Meghalt Sztálin, oda a gázság.

- ... Miközben Nagy Imre behívta az oroszokat, a nép ledöntötte a Bern-szobrot, de a csizmáját nem bírták...

- ... Ebben az időszakban téveszesítették az összes nagyobb gyárat...

- Ki volt Rákosi? Nagyfőnök. Milyen - mohikán vagy apacs? Egyik sem, mert nem tudta hova tűzni a főnöki tollat.
- Kik voltak a hajdúk? A papok ágyasai vagy kiszolgálói.
- ... Október 23-án gyülekeztek a Bem-szobornál, utána pedig a Petőfi-szobornál. Aztán ledöntötték a Bem-szobrot. Nagy Imre beszéde ekkor már olaj volt a tűzre...
- ... Az ÁVH volt az utolsó katonai alakulat, amelyik fel tudta volna venni a harcot a szovjet csapatok ellen. Ezért az ÁVH-t fel kellett oszlatni. Ez szovjet parancsra meg is történt...
- ... és akkor a magyarok vereséget szenvedtek Spätennél.

Mazsolázta:

R. Cs.

Nyílt levél az önkormányzatokhoz

Tisztelt Polgármester Urak, Képviselőtestületek, Oktatási Bizottságok!

Önök nagyon nehéz helyzetben vannak. Nehezedő gazdasági körülmények között jó szándékú kezdőként vették át a stafétabotot a régi rendszer kádereitől, akiknek volt idejük, pénzük és lehetőségük a rutin megszerzésére úgy, hogy hibás döntéseik csak utólag - vagy tán soha nem - derülnek ki. Hajnalig ülnek a testületi összejöveteleken és vitatkoznak, sokszor késhegyig menően, hogy megközelítőleg jól döntsenek egy-egy kérdésben. Centizgetik az amúgy is kevés pénzt, aminek év végéig ki kell tartania, hiszen a kevés remény a „nagy befektetéshez”, mely biztos üzletet hoz a településnek. Marad az „addig nyújtózkodj”... elv, mely az életben maradásra koncentrálni csak. Pedig óriási a felelősségük a jövőt tekintve, különösen az oktatás területén. A megszüntetett, felszámolt, eladott iskolákba, óvodákba tehát már soha sem fognak gyermekek járni. Tudom gazdaságosabb őket összezsúfolni, 30-as létszámú csoportokba összevonni, egy pedagógus felügyeletére bízni. Egyre kevesebb a gyerek (sajnos a szülési kedv is csökken), logikusan adódik a megoldás. Így kevesebb pedagógust kell majd foglalkoztatni, az ő bérük is megtakarítható. Megszűnt megyei pedagógiai intézetekben egyik napról a másikra mennek veszendőbe pedagógiai értékek, melyeket most könnyűnek látszik a rendszerváltás ürügyén félredobni. Pedig ezekben a kaotikus időkben kellene elkezdni másképp gondolkodni. Legalább ezt az egy területet, az oktatás-nevelést fejleszteni! Az a község, város fog csak néhány év múlva virágzásnak indulni, ahol a kultúra, a szellem, az oktatás rangot kap, mert különben úgy járunk majd, mint az egyszéri ember, akinek van gépkocsija, szép ruhája, de nem tudja, hová is menjen benne, nem szokta ő a „flancot”. Pedig a tanulás, a tudás nem luxus, de a háttérbe szorítása, a lebecsülése viszont az. Hiszen annyi minden pótolnivalója van ennek az országnak, hogy azaz elkoptatott „felzárkózás” sikerüljön. Most kellene lehetőséget teremteni, hogy egy-egy jó pedagógus 15 gyerekekkel foglalkozzon, hogy a tehetséges gyerekek többet kaphassanak, hogy a gyengébbek jobban fejlődjenek. A jövőbeni változások kiindulópontja lehet, hogy az igényes életvitelt minden gyerek megismerje az óvodában, iskolában. A hatalom, az a kis lehetőség, ami még megmaradt, az Önök kezében van. Gondoljanak arra, mit lehetne tenni, hogy gyerekeink különb emberek legyenek, mint mi vagyunk. Többet és másképp tudjanak, többet és másképp érezzenek, cselekedjenek.

Ebben számítunk Önökre mi pedagógusok!

Barlai Róbertné

HISZIK, vagy NEM HISZIK?

Az országban a rendszerváltás kísérőjelenségeként a napilapokban furcsa, új szokás jött divatba. Nyilatkozataikban a pártok (alig néhány kivétellel) feketítik be más pártok képviselőit. Az újságírók mintegy ők is kedvet kapva e vad játékban egyre keményebben, egyre kíméletlenebbül ostoroznak, akit csak lehet. Az emberek munkahelyeiken a magánéletükben szintén csak a hibákat veszik észre, s morgolódnak folyvást. Mintha kedves, jó dolgok már nem is történének. Egy vallomással kell kezdenem.

Annak idején, mikor az Új Katedrát elindítottuk arra gondoltunk, egy hiányt kell pótolnunk. A meglévő szakmai lapokat részben unalmasnak, részben túlságosan tudományosnak tartottuk. Hiátusként jelentkezett az az igény, hogy világos, közérthető, mindennapi pedagógiai problémákkal, hírekkel foglalkozunk. Magunk között szidtuk a Köznevelést, nem írnak a valódi gondokról, elkendőzik a közoktatási színvonal süllyedésének okait, a pedagógusokat valóban érdeklő témákról hallgatnak. Ekkor (tavaly márciusban) megjelentünk mi, az Új Katedra - mondhatni - rivális lapként. Nehéz körülmények között, tapasztalatlanul és anyagi támogatás nélkül kezdtük működésünket.

Rövidesen új főszerkesztője lett a Köznevelésnek, Szunyogh Szabolcs személyében, s a lap gyors változáson, megújuláson ment keresztül. Nagy meglepetést okozott ez mindannyiunknak, elismeréssel olvastuk a számokat.

Hiszik, vagy nem hiszik a Köznevelés jó kapcsolatba került az Új Katedrával. Lapunkat kevesen ismerték még, baj volt a terjesztéssel is. A Köznevelés megjelentetett egy írást; lapunk ismertetőjét. Nemrégiben a rádió Tanakodó műsorát két helyszínről közvetítette, az egyik a Köznevelés szerkesztősége volt. Meghívást kaptunk Szunyogh Szabolcstól, s részt vettünk a műsorban. Egy baráti beszélgetésen elmondtam küzdelmeinket, anyagi nehézségeinket, s azt, hogy a megszűnés veszélye fenyeget minket. A főszerkesztő fölajánlotta segítségét.

Hiszik, vagy nem hiszik, mindez valóság. Ebben a világban, amelyben most éppen mások elsöprése a divat, előfordulnak még rendkívüli esetek. S ezeket észre kell venni.

Köszönjük Köznevelés!

*az Új Katedra szerkesztősége nevében:
Pecsenye Éva*

SEGÍTHETÜNK?**Vázlattevek pedagógiai fejlesztő-szolgáltató feladatokhoz**

Tartalom

1. Fel kell-e teljesen számolnunk a régi gyakorlatot?
2. Mennyi menthető át a hagyományos formákból?
3. Célok, perspektíva, régi gondok felszámolása, az új tervek és szükségletek szolgálata
4. A rendszerváltás milyen új feladatok elé állítja a központi és a regionális oktatásirányítást?
5. A közoktatási törvény szakmai tervezete miként szolgált alapot az új típusú munkához?

6. Többvariációs elképzelések

- a) igazgatói tanács koordináló szerepben
- b) alkalmi szakmai csoportok kialakítása
- c) szakértői hálózat
- d) továbbképzés-központú fejlesztői lánc
- e) tematikus, feladatorientált rendszer
- f) képvisellel működő, az Oktatási Bizottsághoz kapcsolódó munkacsoport
- g) innovációs, fejlesztő és vizsgára orientált önálló csoport kialakítása

1. Fel kell-e számolnunk teljesen a régi gyakorlatot?

Általános felügyelet, pedagógiai felügyelet és szakfelügyelet, majd szaktanácsadás. Az elnevezések 5-10 éven belüli megváltozása jelzés. A változások, az átértékelés sürgető volt az elmúlt években is. Természetes folyamat és igény következményei. Az ellenőrző. Utasító funkciótól az autonóm szubjektum és intézményi élet irányába mutatott a fejlődés, a segítő szándék, és a fejlesztés igénye háttérbe szorította szigorúbb, durvább, adminisztratív lélektelenséget.

Pedagógiai felügyelet

A Pedagógiai Kabinetek kialakulása hosszas fővárosi erőfeszítés eredménye volt, s határozottan pozitív értékű fejlődés, hiszen sikerült többé-kevésbé a bürokratikus tanácsi apparátustól különválni, pedagógiai kérdésekkel foglalkozni. A túlhaladottság érzése napjainkban egyértelmű: afféle felesleges, identitástudatát veszített bizonytalan és feladattalan mesterkéltséggé vált. Túlhaladta egyszerűen a kor, az idő átlépett felette. Ez természetes állapot.

Mi a legértékesebb a múltjából?

- Az intézmények belső életének ismerete
- Koordináló szerepe.
- Folyamatlátása
- A gondok feltárása, érzékelése, gyűjtése, (még ha megoldásokat nem is kínálhatott, a feltárásban fontos és hasznos volt!).
- Összehasonlítási lehetőséget adott
- Közvetítő szerepet képviselt a tanács és az intézmények között. Ezeknek a funkcióknak az önkormányzatok idejében is nagyon fontos lesz a szerepe. Feltétlenül át kell menteni az új korszakba is. Ami kihullott az idő rostáján, arról nem érdemes most szót ejteni.

Szaktanácsadás

- Elsősorban szolgáltatásként működött.
- Ott és ahol szükséges volt a szaktárgyi szakmai kérdésekre válaszokat keresni fontos szerepet kapott.
- A pályakezdők indításakor, a gyakorlat nehézségeinek, buktatóinak csillapításában is szerepet vállalhatott.
- A nem polihisztor vezetőknek remek és eléggé megbízható mankónak bizonyult a szaktárgyi helyzet és a kollégák munkája minőségének feltárásában is. (Bár sajnos, ez utóbbi funkciót az igény és lehetőség egyre kevésbé biztosította.)
- Az új tantervi követelmények megismertetése, módszertani útmutatás elengedhetetlen.
- A mérések, összehasonlítások szintén.
- Normák, követelmények, az álláspontok közelítésében vitathatatlan a szaktanácsadás szerepe.

Amitől berzenkedhettek:

- Az ellenőrző funkció gyakorlása (- már csak romokban maradt -). A követelmények megvalósulásának segítése, a tantervi fegyelem „megkívánása”.
- Az önállóság, a ped. szabadság megnyírbálása a szaktanárookra oktrojált külső elképzelésekkel.
- A továbbképzés szürkesége, funkciótlanlansága.
- A rosszul látott vagy fel sem ismert igények ki nem elégítése.
- Olykor a tiszteletet parancsoló szakértelem és tekintély hiánya.

3. A régi gondok felszámolása, az új tervek és szükségletek szolgálata

1. Minden szintjén a pedagógustársadalomnak egy antidemokratikus léthelyzet alakult ki, melyet fel kellene számolni: sok száz a pedagógus, (pl. egy kerületben) köztük sok a tehetséges - és alig van lehetőség a nyilvános kiemelkedésre, kevés a vezetői állás, alig van fórum, nem a tanár alkotásának, kreativitásának és időbeosztásának megfelelő a kínálat a kibontakozásra.

Pedig: vétek a nem hasznosított jó szakmai tapasztalat.

- Vétek, ha nem kap szélesebb körű nyilvánosságot.
- Ha belterjesen csak egy iskola ügyévé válik, s a legnagyobb bűnnek tartom, ha a friss, konstruktív, aktuális érzékenységet nem fedezzük fel - és nem hasznosítjuk.

Összegezve: több, sokszorta több kollégánknak kellene és lehetne lehetőséget adni a kibontakozásra és a kerület, a pedagógia és a szakma tágabb körű szolgálatába állítani tudását!

2. Elvesznek jó kísérletek vagy hamvukba hálnak. Ki figyel rájuk? Felelősek lennének, vagyunk ezekért is. Ki akadályozza meg a rossz, káros elképzelések gyereket tönkretévő gyakorlatát?

3. A pártállamnak volt egy nagyon káros gyakorlata. A „hurraoptimizmus”. A gondok elkenése. Kődösítés. Egy köztudatba hajított konc szólammá lett és fényesre csiszoltatott. Ugye „felszámoltuk” az indulási különbségeket, „maximálisan” segítettük a fizikai dolgozók gyerekeit, a pedagógus „öntudatos” volt, 40-es létszám mellett is „remekül” alkalmazta a „differenciált” foglalkoztatást - természetesen, ha ez volt az év agyonnyagotott slágere, pedagógiai közhelye! Ha kimondjuk, hogy nem kell semmiféle felügyelet, ellenőrzés, tanácsadás, még nem lesznek valamennyien tökéletes munkát végzők a pedagógusok sem! Lehet, hogy az öntudatuk megnő, de még nem biztos, hogy a hivatás tudatuk és a felkészültségük is.

4. A rendszerváltás milyen új feladatok elé állítja a központi és a regionális oktatásirányítást?

Az egyes képzési szintekhez tartozó követelményszintnek megfelelő vizsga- és mérési követelmények kidolgozása, feladatlapok, feladatbankok létrehozása központi feladat lesz, de a lebonyolításban regionális:

- Vizsgacentrumokat kell létrehozni.
- Segítséget kell nyújtani az eszközök megteremtéséhez, biztosításához, az eredmények feldolgozásához.
- Vizsgabiztosi megbízások kellene (talán regionálisan is).
- Vizsgaeredmények közzététele lesz szükséges.
- Iskolán kívüli vizsgacentrumok biztosítására kerül sor.
- Más vizsgák vagy mérések lebonyolítása kérésre ma még újszerű, de egyszer természetessé válik majd.

2. Pályázatok kiírása, elbírálása.

3. Önálló szakmai és pedagógiai programok kidolgozásához segítségnyújtás, konzultáció, véleményezés kell.

5. A közoktatási törvény szakmai tervezete miként szolgálhat alapot az új típusú munkához?

A szakmai fejlesztés és szolgáltatás intézményei c. fejezetben (a 9.2) egyértelmű mondat található:

- „az iskoláknak nyújtandó közvetlen pedagógiai szolgáltatások biztosítására megyei (fővárosi), illetve regionális pedagógiai intézeteket kell fenntartani”.

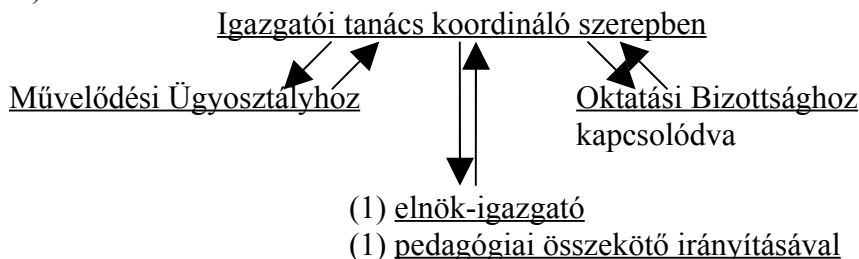
- „elsősorban az iskolák számára nyújtanak pedagógiai szolgáltatásokat, de a működésükben biztosítani kell az önkormányzatok igényeinek a kielégítését is”.

Véleményem szerint nemcsak az Országos Közoktatási Tanács működésének alapelveiként kell a következőket figyelembe venni:

- szakszerű feladatellátás biztosítása,
- a pedagógiai gyakorlat igényeinek képviselése,
- nyilvános működés,
- különböző szakmai és társadalmi érdekképviselők konzultációs joga.

6. Többvariációs elképzelések

A)

Valamennyi intézménytípus összes vezetője vagy választott (megbízott vezetőtárs) képviselőjével kb. 10-15 fős testület. Tanévelőkészítés, kiemelt feladatok gondozása, év végi értékelés és újabb aktuális célok megjelölése, kb. (augusztus, február, június) - évi 3 alkalommal tanácskozás a folyamatos és felmerülő kérdésekben. Az elnök-igazgató és a pedagógiai összekötő konzultálna az érintett vezetőkkel. (Az elnök-igazgató és a pedagógiai összekötő főállásban vagy másodállásban látná el feladatát.)

B)

Alkalmi szakmai csoportok kialakítása

Különböző listákat kellene összeállítani a kerületben dolgozó pedagógusok köréből a legjobb szakmai felkészültségű tanárokból, speciális területen működő kiemelkedő teljesítményű - adottságú nevelőkből, s egyes feladatok, kérdések eldöntése előtt alkalmi összehívásukkal tájékozódni, megerősítést kapni fontos lépésekhez. Esetenkénti díjazással lehetne honorálni szereplésüket, illetve szakértői megbízásukat.

Előnye ennek a rendszernek: rendkívül rugalmas, sok nevelőt lehet egyszer vagy többször összkerületi ügyek véleményezéséhez felkérni, vagy írásbeli javaslataikat kémi. Tekintélyük növekszik, a kiemelkedési lehetőség révén nagyobb számban kapnak lehetőséget tapasztalataik átadásához. Feltétlenül kell egy koordináló személy (félállásban), aki a megbízásokat, feladatokat megbeszéli, továbbítja, döntéshozatalban és kidolgozásban folyamatosan részt vesz.

ÚJKATEDRA

1991/6

Szakmai koordináló (1 fő)

listák

nevelési ügyekben

(Nevelési Tanácsadó munkatársaiból)

- 1.-
- 2.-
- 3.-
- 4.-
- 5 fő kiemelve

Gyermekvédelmi szakemberek,
osztályfőnökök
több lista

vezetői kérdésekben

(igazgatók, ig. helyettesek közül
a kiemelkedő gyakorlatúak:)

- 1.-
- 2.-
- 3.-
- 4.-
- 5 fő

Esetleg differenciáltan:

gazdasági ügyek szakértői; pedagógiai irányítói
feladatokban legjártasabbak

kulturális területen

(ifjúsági ház munkatársai
napközis nevelők,
népművelők, sportvezetők
több lista

Témák (pl.)

	felmérések	egészségvédelem	tehetséggondozás	szabadidő	mentálhigiénés gondozás
Munkacsoportok (pl.)					
pedagógia	x	x	x		
pszichológia	x	x	x		x
kulturális				x	x
sport		x	x	x	x
társadalmi			x	x	
egészségügyi	x	x	x	x	x
szakmai	x	x	x		
érdekvédelmi	x	x			x
szülői			x		
diák-önkormányzati	x	x	x	x	
stb.					

F)

Képviselettel működő, az Oktatási Bizottsághoz kapcsolódó munkacsoport

Az iskolák igénye alulról, az OB igénye felülről határozná mell: működésüket. Kölcsönös érdekegyeztetés és érdekvédelem lenne az alapja.

OB

Munkacsoportok alkalmanként - az előző listákról - szabad választás szerint a feladatnak és célnak megfelelően.

ISKOLÁK

G)

Innovációs, fejlesztő és vizsgára orientált önálló csoportok

1. A méréseket irányító csoportja: eredmények összesítése, közzététele a feladata, esetleg önálló tesztek kidolgozása, közreadása - a kerület erre legalkalmasabb szaktanáraiból, akiknek gyakorlatuk is van benne.

2. Vizsgabizottságok

alapfokú szinthez: 4-6. oszt-ban (10-12 év)

alapműveltségi szinthez = alsó középfokú: -differenciáltan iskolaszervezethez alkalmazkodva (14-16 év)

felső középfokú szint érettségi, továbbtanulás: -18 év

Az állandó vizsgabizottságok összetételét majd meghatározzák.

Célszerűnek látszanék:

- humán tárgyak képviselőit
 - reál tárgyak képviselőit
 - művészeti tárgyak képviselőit
 - igazgatót vagy igazgatóhelyettes
 - már ilyen vizsgát letett diákot!
 - szülőket
 - önkormányzati képviselőt
- delegálni!

A vizsgabizottságba!

Véleményem szerint ezeknek nyilvánosnak kellene lenniük. Minden kerületben egy abszolút pártatlan vizsgabiztost állítanék az élére, aki ezt az egész munkát folyamatosan koordinálja is!

Összegezés

Amíg az oktatási törvény nem végleges, az elképzelések is csak torzóként élhetnek.

Jónak találnám a leghozzaértőbbektől a vélemények összegyűjtését, újabb lehetőségek felvázolását.

Lehet, hogy az új gyakorlat ezeken alapulva egy vadonatúj elképzelést szül majd. Lehet, hogy tévutakon járunk.

De ha rugalmasan kezeljük ezt a feladatot, ha kreatívan újra és újra átgondoljuk, bizonyára nyerünk valamit.

Mentsük át a régiből a jót, ne legyünk esztelen tékozlók!

Mozgó világban élünk!

Gálosné Szűcs Emília

Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium

**A magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programja
Bevezetés**

1991 januárjában készült el a közoktatási törvény szakmai tervezete. E tervezet vitái során a hozzászólók számtalan olyan tartalmi-szakmai kérdésre kerestek választ, amelyet a törvénytervezet nem tartalmazhatott. A vitázóknak mindenkor tudtára adták, hogy a törvénytervezetet követni fogja a közoktatás fejlesztésének tartalmi-szakmai programja is. Ezt adjuk most közre „A magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programja” címen.

Bárkiben fölmerülhet, hogy kik e program címzettjei, és mi volt a készítők szándéka. Lehetséges, hogy sokakban ellenkezést vált ki a magyar közoktatás minőségi megújításáról beszélni napjainkban, amikor az iskolák működési, fenntartási gondokkal küzdenek.

E programnak szerves a kapcsolata a közoktatási törvény szakmai tervezetével. A program kidolgozásához akkor kezdtünk hozzá, amikor a közoktatási törvény szakmai tervezetének szövegezése lezárult, így a programban közzétett elgondolások alkalmazkodhattak a törvénytervezetben lefektetett alapelvekhez, a bemutatott szabályozási koncepciókhoz, a törvénytervezetben kifejtett értékelési és vizsgakövetelmény elgondolásokhoz, a szakmai fejlesztéssel és szolgáltatással összefüggő jövőbeni teendőkhöz, valamint a minisztérium, az életre hívandó Országos Közoktatási Tanács és az önkormányzatok oktatással kapcsolatos feladataihoz.

A programnak mindenki címzettje, aki közvetlenül érintett és érdekelt a magyar közoktatás minőségi megújításában. De címzettje az is, aki ugyan közvetlenül nem érintett, de állampolgári felelősséget érez a magyar iskolaügyért.

E program nem az oktatásügy átalakításának programja, azt a törvénytervezet tartalmazza. E szakmai program azt igyekszik bemutatni, hogy a közoktatás átalakítását miként lehet a minőségelv jegyében véghez vinni a programkészítők elgondolása szerint. Amikor minőségelvet mondunk, amikor a minőségi megújulás teendőinek programba foglalását vállaltuk, az alábbi körülményre voltunk tekintettel. Magyarország kis ország, rosszul működő közoktatást nem engedhet meg magának. A talpon maradásra csak akkor van esélye, ha munkakultúrában és teljesítményeiben utoléri a világ élvonalába tartozó nemzeteket. A minőségre törekvés mutatóit az alábbiakban határoztuk meg;

1. sikerességet biztosító kommunikációs anyanyelven és legalább egy - szellemi pályán mozgók esetében - két idegen nyelven;
2. magas teljesítmény az ismeretek elsajátításában;
3. alkotásra való beállítódás és felkészültség;
4. vállalkozói magatartásra és innovációra való készség, illetve beállítódás;
5. technikák birtoklása révén széles körű általános műveltség;
6. naprakész informáltság Magyarország és a nagyvilág sorsának alakulásáról;
7. reális énkép és magyarságkép;
8. világnézeti tolerancia;
9. humanizációra való törekvés az életvezetésben és az érvényesülésben.

Többekben fölmerülhet, hogy ideakergetés a fenti kritériumsor jegyében programot fogalmazni egy lerobbant állapotban levő közoktatás számára. Az így érvelőknek mondjuk, programunk hosszú távú program. Legalább 20-25 év szükséges a kivitelezéshez. És sohasem gondoljuk, hogy a magyar

iskolarendszerben működtetett mintegy ötezer iskola mindegyike és minden tanulója a fentebb ismertetett kritériumok szerint fog teljesíteni akár 20 év múlva. De az kivitelezhetőnek látszik, hogy az iskolák legalább 50%-a, iskolánként pedig a gyerekek 50-60%-a teljesítőképes lehet az általunk szorgalmazott minőségelv jegyében.

A szakmai program 67 területre tagolva mutatja be a közoktatás minőségi megújításának teendőit. mégpedig három csoportra különítve a megoldandó problémákat: a) feladatok csoportjára; (a feladatok két csoportra különülnek: tartalmi-fejlesztési feladatokra és szervezetfejlesztési feladatokra;) b) a feladatok realizálásához szükséges feltételek csoportjára, valamint c) a közoktatás megújításához kapcsolódó kooperációk csoportjára. Az egyes feladatsoportokon belül a megoldandó problémák betűrendben követik egymást, mivel egyik feladatot sem kívántuk mellékesként kezelni, azaz egy hierarchizált tartalmi rendszerben elsüllyeszteni. A preferenciák megállapítása a feladatok sorában nem a program készítőire vár, hanem azokra, akik szerepet vállalnak a közoktatás megújításában.

Az elmondottakból következik, hogy az itt közreadott program címzettje nem egy iskola, nem is egy iskolatípus, hanem a rendszer azon iskolái, intézményei (az önkormányzatok, a fejlesztő intézetek, a minisztérium stb.), amelyek szerepet vállalnak - akár különböző időpontokban, időszakokban - a magyar közoktatás minőségi megújításában.

A tartalmi-fejlesztési feladatok sorát (46-ot) úgy alakítottuk ki, hogy elemeztük a közoktatási rendszer összetevőit (alkotó elemeit) a) a politikai; b) jogi; c) gazdálkodási; d) kultúrológiai; e) társadalmi (szociológiai); f) személyiség-tani (antropológiai); g) szakmai (pedagógiai) dimenziók mentén.

A mai és a megújuló magyar közoktatást a politikai dimenzió mentén a közoktatási törvényt előkészítő szakmai csoport már áttekintette, elemezte és a törvényelőkészítés során figyelembe vette a liberalizmus, a pluralizmus, az alternativitás, az autonómia és a piac igényét. Ezek az elvek és igények jelennek meg a magyar közoktatást jogilag szabályozó, és parlamenti elfogadására váró törvény koncepcióban. Miránk ezért - az előzőek ismeretében - a közoktatás kultúraelméleti, társadalmi, személyiség-tani és szakmai (pedagógiai) elemzése várt elsősorban, figyelembe véve azokat a politikai érdek- és értékpreferenciákat, amelyek mint megoldandó feladatok kerültek megfogalmazásra a különböző pártprogramokban, illetve a kormány programjában.

A programunkkal ismerkedő észreveheti, hogy a benne szereplő feladatok leírása lényegileg a fenti dimenziók mentén elvégzett elemzésünk eredménye. Igazolja ezt az, hogy az összes tartalmi-fejlesztési, szervezetfejlesztési, sőt a feltételek megteremtésével kapcsolatos feladatot is azonos szövegszerkezetben tudtuk bemutatni. Mindegyik feladat a) a problémaháttér rövid összefoglalásával kezdődik; b) ebből a problémaháttérből adódik a célkitűzés; c) ezt követi a célkitűzés kivitelezéséhez szükséges szakmai háttér bemutatása; d) ezután jön a tulajdonképpeni fejlesztési program, amely 2-től 4-ig terjedő témára, illetve résztvevőkre különítve kerül felsorolásra. Ezután a fejlesztési program kivitelezésében érintett szervezetek és intézmények (a kultuskormányzat (MKM); az életre hívandó Országos Közoktatási Tanács (OKT); a fejlesztő intézetek; az önkormányzatok - iskolaszékek; és iskolák) teendőinek „listázása” következik. Sor kerültünk az oktatási környezet jellemzésére is az adott feladathoz való lehetséges viszony szempontjából, majd körvonalaztuk, hogy milyen következménnyel járhat egy-egy „alprogram” sikeres kivitelezése vagy elodázása. A fentiekből látható, hogy az egyes fejlesztési feladatok - mint megoldandó problémák - végiggondolásában a személyiség-tani (antropológiai), a szakmai (pedagógiai), a jogi (közigazgatási), valamint az úgynevezett társadalmi (szociológiai) dimenzióknak jutott kitüntetett szerep. A kultúrológiai dimenzió a tartalmi-fejlesztési

feladatok kiválasztásában jelenik meg elsősorban. Javasolt fejlesztési koncepciókban a kultúra egyes területei a „szervezési kultúra”, a „táj kultúra”, az „anyanyelvi kommunikációs kultúra” megalapozása és fejlesztése címen stb. kerülnek bemutatásra. (Összesen 46.) Ezzel az alábbiakat kívánjuk sugallni. Az iskola ne kizárólag a kultúra fogyasztója, használója, hanem fejlesztője, továbbépítője és alkotója is legyen egyben.

Egy-egy kultúrterület programunkba emelése, ajánlás az alábbi kritériumok szerint történik. Azt vizsgáltuk, hogy a kultúra egy-egy kiszemelt területe miben segítheti az egyes tanulót: a) lehetséges életszerepei; b) aktuális iskolai szerepei sikeres gyakorlásában; végül c) hogyan járul hozzá az adott kultúrterület a munkamegosztásra; pályairányokra, illetve szakmacsoportokra való felkészítéshez. Az elemzéshez 20 életszerepet, iskolai szerepet és 15 szakmacsoportot vettünk figyelembe. Ezek listáját és a kultúra egy-egy kiválasztott területének e szempontok szerinti elemzését a függelékben mutatjuk be. Avégett, hogy a programot tanulmányozni szándékozó a megoldandó problémák, illetve fejlesztési feladatok koherenciáját felismerje, utaló címszavakat talál az egyes fejezetek végén.

A koncepció jelen formájában nem tartalmazza a kivitelezés „időadatait”. Nem tünteti fel külön, hogy melyek az úgynevezett „átmenetnek” a teendői, s hol kezdődik a tényleges fejlesztés. Az időadatok közlését az alábbiak miatt nem vállaljuk. A fejlesztési koncepció nem a „kötelezően megoldandó feladatok tára”, ahol felelősökre és határidőkre teszünk javaslatot, hanem egy „ha - akkor” típusú koncepció, amely értéknek tekinti azt, ami van, és megőrzésére buzdít; észreveszi a csíra formában lévő fejlesztési és innovációs eredményt; s orientálni próbál a tekintetben, hogy mi mindenre tanácsos gondolni, mi minden feltétele van annak, ha a magyar közoktatás minőségi megújítását komolyan gondoljuk. A magunk részéről úgy látjuk, hogy koncepciónk alapján a minisztériumtól kezdve az Alsónánai Iskoláig több ezer szervezet készíthet magának időadatokkal fejlesztési programot, meg sem várva a helyi tanterv készítés várható kampányát. S természetes az is, hogy koncepciónk ebben a formájában költségeket nem tartalmaz, az ellenére sem, hogy a programrealizáláshoz több esetben tettünk javaslatot a minőséget szavatoló „finanszírozás”, „támogatás”, „premizálás” módjára. Álláspontunk ugyanaz, mint az időadatok esetében: nem központi tervről van szó, hanem csak részlegesen kivitelezhető, sok-sok feltétel és szándék együttállása esetén realizálható koncepcióról, amely révén viszonylagos biztonsággal „megjósolhatók” azok a kritikus pontok, ahol, ha nem fejlesztünk, krízis állapot következik be, illetve, ha időben lépünk, a szakmai minőséget alapozzuk és szavatoljuk.

Dr. Zsolnai József

Gondolatok, benyomások a magyar közoktatás minőségi megújításának szakmai programjáról

Ma, amikor a rendszerváltás még adós a hozzáfűzött reményekkel, amikor a sajtó és az utca embere elsősorban bírál, negatív értékítéleteket fogalmaz meg, felemelő érzés kézben tartani egy igazán konstruktív programot a magyar közoktatás fejlesztéséről, melyben a problémafelvetés és a javasolt megoldás mintaértékűen együtt jelenik meg. Az olvasó szinte rácsodálkozik arra az értékgyűjteményre, melyet a program szerint fontos a jövőben közvetíteni a gyermekeknek a magyar iskolák falai között. Ezzel, egy lehetőségskálát nyújt az oktatási intézményeknek, milyen dimenziók mentén gondolkodjanak, mozduljanak. Itt mindenki megkeresheti a maga „koordinátáit”, mit csinál most, mit csinálhat a jövőben. Valamennyi irányítási szint megtalálhatja feladatait az adott kultúra fejlesztésével kapcsolatban. Szinte kedvet kap az ember, hogy másképpen is rendszerezze az anyagot; pl.: az önkormányzatok dolgában. Egymás mellé téve a nekik szóló részeket nagy segítséget jelenthetne az általában kevés szakértővel

működő, még botladozó önkormányzati oktatási bizottságoknak; mik legfontosabb teendőik, de mivel kell, foglalkozniuk még 4 éven belül, hogy újra elnyerjék szavazóik bizalmát. Egyáltalán kiemelkedően nagy erénye a programnak, hogy az oktatásügyben tapasztalható anarchisztikus viszonyok között egy jól rendszerezett, világos, áttekinthető, jól követhető, egyértelmű fogalmazott tartalom jelenik meg benne. Segítséget nyújt közeli (1-2 éves) és távlati (5-10 éves) tervek készítéséhez.

Megerősít, kiemel olyan területeket a nevelésben, melyet aki addig fontosnak tartott nem is merte emlegetni, hangsúlyozni, csak ösztönösen csinálta titokban vallotta; pl. a humor, a mentális problémák kezelése, a mindennapi élet gyakorlatának bevitele az oktatásba, az érzelmek hangsúlyozása stb., Vagy itt a fogalmazás kultúra. Első pillanatban meglepő, de az is, hogy a nyolcadikos tanulók szüleinek nagy része nem tudja önállóan megírni a fellebbezést gyermeke továbbtanulása ügyében, vagy hányszor hibáznak egy-egy nyomtatvány kitöltésénél stb.

Ha az iskolák ezen dimenziók mentén fogalmazzák meg terveiket, értékelik munkájukat, összehasonlíthatóvá válnak a többi iskolával környezetük számára, ami még fontosabb a maguk számára is.

A pedagógusok nagy része főleg tanít. Leadja az óráit és azt hiszi, ezzel „letudja” munkáját. Ezt a 400 oldalt végigolvasva kirajzolódik előttünk a pedagógusmunka sokirányú követelményrendszere. Szembesítve ezzel a jelenlegi gyakorlatot erős igény támad az emberben a pedagógus önismeretének, személyiségének, képzettségének fejlesztésére.

A programból sugárzik a humanizmus, a gyermekcentrikus szemlélet; mindenféle demagóg szólamot mellőzve teljes körűen felvázolja azt a szemlélet-együttest, mely a valódi humanista iskolákat kell, hogy jellemezze. (Az értelmes életvezetés, az érzelmi kultúra megalapozása, a hátrányos helyzetű (leszakadó) családok gyermekeinek felzárkóztatása, a személyiségkultúra megalapozása stb.)

Tartalmazza a nemzet felemelkedéséhez alapvetően szükséges iskolai feladatokat; pl. gazdasági kultúra megalapozása, a vállalkozói magatartás kialakítása stb.

Igyekszik minden értelmiségi foglalkozási ágat (jogászok, orvosok, pszichológusok, szociológusok stb.) az ország legnagyobb tudományos és tömegkommunikációs intézményeit, a szülőket bevonni az oktatásba.

Egy társadalmi konszenzus igényét sugallja az ismeretanyag a tématerületek kiválasztásában. Megkönnyíti a vizsgakövetelmények felállítását azzal, hogy megjelöli; melyik kultúrát hány éves korban célszerű vizsgán mérni.

A mamutiskolákból a kistelepülésekig foglalkozik a legégetőbb problémákkal és azokra megoldási javaslatot tesz. Megfogalmazza a „jó iskola” kritériumait, amit eddig senki nem mert megtenni.

A leírásban elég sok az idegen szó, egy könyvalakban történő megjelenés esetén javasolom a szószedettel való kiegészítést. Vélhetően - mint eddig is így volt nálunk, ha valaki megcsinált valamit - lesznek a programnak komoly kritikusai, a szó negatív értelmében is. Elképzelve ilyeneket mondhatnak; ehhez 100 év sem lett volna elég, hol vannak ehhez a személyi, gazdasági feltételek; hiányolnának belőle ezt-azt, esetleg túl didaktikusnak érzik. Bármit is mondjanak, vitathatatlan: 1. Magyarországon nincs más

program, 2. Szükség van egy fejlesztési programra, 3. életbevágóan fontos, hogy elkezdjünk valamit az oktatásban...

Remélem sokkal többen lesznek, akik hozzánk hasonlóan őszintén örülnek majd, és rögtön a kapcsolódási pontot keresik. A valódi értékeit, hatását pedig majd ezután fogjuk felfedezni. Sürgősen minden pedagógus rendelkezésére kéne bocsátani ezt az anyagot, és minél előbb lehetőséget teremteni az iskoláknak, hogy Zsolnai József és munkatársai által kínált fejlődési pályára léphessenek.

Barlai Róbertné

Az iskola (kötelező)ALAPFELADATAI

A Független Pedagógus Fórum szakmai tevékenysége során több ízben érzékelte és észrevételezte, hogy jelenleg nincsenek meghatározva az iskolainak mint intézménynek az alapfeladatai. Bizonytalan, hogy mit kell végeznie az iskolának, mely feladatokhoz kell szükségszerűen anyagi források fölött rendelkeznie, és mi az, amit végezhet, ha módja van rá. A hiány különösen szembetűnővé vált a közoktatási törvény szakmai tervezetének vitája idején. Ezúttal különös élességgel mutatkozott meg, hogy nem lehet érdemben nyilatkozni, sem a pedagógusoknak (ill. az oktatásügy egyéb szereplőinek) a kötelességeiről-feladatairól, sem a finanszírozás kérdéseiről anélkül, hogy a jogi szabályozás eszközeivel meg ne határoznánk a kötelező feladatokat. Azért is indokolt e kérdést törvényileg megválaszolni, mert az önkormányzati törvény kimondja a kötelező feladatok költségvetésből történő finanszírozását. Kikerülhetetlennek látszik tehát megválaszolni, melyek ezek.

Az FPF 1991. május 4-i nyílt választmányi ülésén állást foglalt a tekintetben, hogy mit tekint minden iskolára nézve kötelezően teljesítendő alapfeladatnak. Ezúttal is, mint mindig, a pedagógiai szempont volt a kiindulási alapunk, de a finanszírozásra tekintettel igyekeztünk a kérdéshez közelíteni. Nem esik szó az alábbiakban tehát az egyes pedagógus kötelező feladatairól. E kérdést később tűzzük napirendre. A lista bővítését lehetségesnek tartjuk. Javaslatunkat nem hisszük véglegesnek, ám úgy véljük, hogy a további ilyen irányú munkálatokhoz kellő alapot nyújthat.

Egyelőre a hatosztályos alapiskolát alapul véve állítottuk össze a jegyzéket. A többi iskolatípusra vonatkoztatva - igény esetén, a jelenlegi alapján - később végezzük el ugyanezt a munkát.

Az a javaslatunk, hogy - összhangban az önkormányzati törvénnyel - a felsorolt kötelező alapfeladatok finanszírozása normatív alapon, a központi költségvetésből történjék. Az ettől eltérő megoldási javaslatunkat külön megnevezzük.

A (hatosztályos) alapiskola (kötelező) alapfeladatai tehát:

I. Nevelés és oktatás osztály-, csoportkeretben ill. egyéni foglalkozással.

1. A nevelés és oktatás a NAT ill. választható központi program alapján történik. A nevelés és oktatás célját, tartalmát és eszközigényét a NAT ill. az arra készülő központi programvariánsok határozzák meg. (A tevékenység folyhat egyedi, nem központi program alapján is. Ennek plusz költségeit azonban egyéb módon, pl. önkormányzat, egyéb iskola fenntartó, alapítvány, pályázat, tandíj stb. kell biztosítani.)

1. a) Az alapvizsgára történő felkészítés.

2) A fenti két, egymástól elválaszthatatlan feladat végrehajtásának kötelező formái:

- a) Tanórák ellátása részben osztály-, részben csoportkeretben.
(Az arányt, az óratervet a választott programnak kell tartalmaznia.) Maximális osztálylétszám: 25 fő.
- b) Minőségi differenciált tanórán kívüli foglalkozások tartása.
A választott program összóraszámának 25%-a.
- c) Legalább két ún. kiegészítő évfolyam működtetése a fejlődésbeli különbségek ellensúlyozására. E speciális egyéni képzési formánál a csoportlétszám felső határa 8 fő. A csoportok száma állandó tanulólétszám mellett is évről évre változhat. A finanszírozás tehát a tényleges igény alapján, de kötelező érvénnyel történik.
- d) Kulturális és sporttevékenység. (Fontosnak tartjuk, hogy a fentiekben foglaltakra minden alapiskola tanulólétszám szerint, normatív alapon kapjon finanszírozást. A d) pont esetében a normatíva nem lehet egyforma pl. fővárosi és kistelepülési iskolák esetében.)
- e) Szakmai szolgáltatások igénybevétele (pl. tanácsadás, ellenőrzés kérése, programfejlesztés ill. -kontroll stb.)
(Ennek költségvetési kerete csak részben függ a tanulólétszámtól.)

II. Nevelés, szociális-egészségügyi ellátás.

1. A gyermekek egész napos foglalkoztatásának biztosítása 12 éves korig, napi 9 órát alapul véve.
(Ennek finanszírozása csak a tényleges Igénybevétel alapján történhet, nem pedig automatikusan létszám szerint. A normatíva azonos, a költségvetési támogatás viszont a tanulólétszám 0-100%-ára vonatkozhat. Szükségesnek látszik az iskolafenntartó kontrollja.)
2. Étkeztetés.
3. Ifjúságvédelem, megelőzés.
4. Speciális szakemberek alkalmazása ill. az ilyen foglalkoztatás biztosítása. Pl.: iskolaorvos, pszichológus, logopédus, szociális munkás, pedagógiai asszisztens. (Finanszírozás: normatív alapon, tanulólétszámtól függően.)
5. Rendszeres orvosi és fogorvosi szűrővizsgálatok elvégzése. (E feladatot kötelezőnek tartjuk, de finanszírozásukat javaslatunk értelmében az iskolafenntartónak kell biztosítania.)

III. Az alapfeladatok ellátásához az alapiskolának minimálisan és kötelező érvénnyel rendelkeznie kell:

1. Pedagógusokkal, kiknek létszáma 7-10 gyermek/fő.
A II/4. pont alatt megnevezett speciális szakemberekkel (a mutatószámra egyelőre nem tudunk javaslatot tenni). Gazdasági vezetővel ill. ügyintézővel. Adminisztrátorral (1 fő/400 gyermek). Technikai személyzettel.
2. A választott központi program megkívánta felszereléssel, taneszközökkel.
3. Osztálytermekkel (max. 25 fő/osztály).
4. Közösségi helyiséggel.
5. Sportlétesítménnyel.
6. Gyakorlati foglalkozás végzésére alkalmas teremmel vagy tereppel.
7. Könyvtárral.
8. Étteremmel.
9. Orvosi rendelővel vagy egyéb egészségügyi helyiséggel.
10. Tanári dolgozószobával.
11. Pedagógusok és technikai dolgozók szociális helyiségei (mosdó, öltöző).
12. Mellékhelyiségekkel.

(Az 1. pont fedezete: költségvetésből. A továbbiak egyszeri beruházásnak tekintendők; az iskolaalapító ill. -fenntartó kötelessége a finanszírozás. Folyamatos működtetésük ill. fejlesztésük - ld. pl. könyvtár -

viszont normatív alapon, a költségvetésből történik. A 2. pont alatti taneszközellátás folyamatos: ezt a költségvetésnek kell fedeznie.)

Nem említettünk sok fontos feladatot és ideálisnak tekinthető követelményt, feltételt. Köztük olyanokat sem, amelyek nélkül nem működhet az iskola. Ám ezek finanszírozását - egyelőre - az iskolafenntartók hatáskörébe javasoljuk utalni. (Ld. üzemeltetés, fejlesztés, karbantartás.) De egyéb forrásokkal is (pl. pályázatok, alapítványok stb.) elő kell segíteni a kötelező alapfeladatok körébe nem soroltak minél szélesebb körű teljesülését (ld. pedagógiai kísérletek, innováció, egyedi megoldások, speciális körülmények stb.).

A Független Pedagógus Fórum határozottan igényli a fentieknek az oktatási törvénybe (ill. annak függelékébe) történő beépítését.

FPF választmány